

**FILOZOFICKÁ FAKULTA UNIVERZITY PALACKÉHO
V OLOMOUCI**

**KATEDRA SLAVISTIKY
SEKCE POLONISTIKY**

Klasifikace jazykových chyb ve výuce polštiny jako cizího jazyka

Classification of Language Errors in Teaching Polish as a Foreign Language

Klasyfikacja błędów językowych w nauczaniu języka polskiego jako obcego

VYPRACOVALA: Simona Špalková

VEDOUĆÍ PRÁCE: Mgr. Marcin Wągiel

OLOMOUC 2013

Oświadczam, że niniejsza praca została napisana przeze mnie samodzielnie, przy wykorzystaniu różnych źródeł naukowych, których wykorzystanie zostało przytoczone w mojej pracy.

W Ołomuńcu dnia 23 kwietnia 2013

.....

Składam serdeczne podziękowania panu mgr Marcinowi Wąglowi za okazaną mi pomoc w trakcie pisania mojej pracy. Udzielił mi cennych rad i wskazówek, które pomogły mi zredagować niniejszą pracę. Dziękuję także mgr Lucynie Bugale za korektę językową.

.....

Spis treści

Wstęp	6
1 Podstawowe pojęcia teoretyczne kultury języka	7
1.1 Kultura języka jako termin	7
1.2 Składniki kultury języka	8
1.2.1 Poprawność językowa	8
1.2.2 Sprawność językowa	8
1.2.3 Etyka słowa.....	9
1.2.4 Estetyka słowa	9
1.3 Język i jego funkcje	9
1.3.1 Funkcja emotywna (ekspresywna)	12
1.3.2 Funkcja konatywna.....	12
1.3.3 Funkcja poznawcza.....	13
1.3.4 Funkcja poetycka	13
1.3.5 Funkcja metajęzykowa	13
1.3.6 Funkcja fatyczna.....	14
1.4 Uzus językowy.....	14
1.5 Norma językowa	14
1.5.1 Norma wzorcowa.....	15
1.5.2 Norma użytkowa.....	15
1.5.2.1 Norma profesjonalna	16
1.5.2.2 Norma potoczna regionalna	16
1.5.2.3 Norma potoczna ogólna.....	16
1.5.3 Norma akcentowa	16
1.5.4 Norma stylistyczna	17
1.5.5 Norma gramatyczna.....	17
2 Pisownia języka polskiego	18
2.1 Podstawowe zasady pisowni polskiej	18
2.1.1 Zasada fonetyczna	18
2.1.2 Zasada morfologiczna.....	19
2.1.3 Zasada historyczna.....	19
2.1.4 Zasada konwencjonalna (umowna)	20
2.2 Kryteria poprawności językowej	20
2.2.1 Kryterium formalno-logiczne	21

2.2.2 Kryterium narodowe	21
2.2.3 Kryterium estetyczne	21
2.2.4 Kryterium geograficzne (miejscowe)	21
2.2.5 Kryterium literacko-autorskie.....	22
2.2.6 Kryterium historyczne, sceniczne, szkolne, pisowniowe	22
3 Rodzaje błędów językowych	23
3.1 Błąd językowy	23
3.2 Klasyfikacja błędów językowych	23
3.2.1 Błędy zewnętrznojęzykowe	24
3.2.1.1 Błędy ortograficzne	24
3.2.1.2 Błędy interpunkcyjne.....	25
3.2.2 Błędy wewnętrznójęzykowe	25
3.2.2.1 Błędy stylistyczne.....	25
3.2.2.2 Błędy systemowe	26
3.2.2.2.1 Błędy fonetyczne (w wymowie).....	26
3.2.2.2.2 Błędy leksykalne.....	27
3.2.2.2.2.1 Błędy słownikowe	27
3.2.2.2.2.2 Błędy frazeologiczne	28
3.2.2.2.2.3 Błędy słotwórcze.....	29
3.2.2.2.3 Błędy gramatyczne	29
3.2.2.2.3.1 Błędy gramatyczne fleksyjne.....	29
3.2.2.2.3.2 Błędy gramatyczne składniowe	30
4 Analiza błędów językowych.....	33
4.1 Klasyfikacja błędów językowych, która powstała na podstawie analizy	33
4.2 Błędy popełniane przez wszystkich studentów jednocześnie.....	35
4.3 Błędy językowe popełniane tylko przez studentów 3 roku	55
4.4 Błędy językowe popełniane tylko przez studentów 2 roku	61
4.5 Błędy językowe popełniane tylko przez studentów 1 roku	63
5 Zakończenie.....	68
6 Resume	70
7 Bibliografia	72
Załącznik.....	74

Wstęp

Błędy językowe popełnia każdy student uczący się jakiegokolwiek języka obcego niezależnie od tego, czy są to błędy popełniane na piśmie lub w mowie. Niniejsza praca dotyczy przede wszystkim błędów językowych popełnianych przez Czechów uczących się języka polskiego jako obcego. Praca została podzielona na dwie części, a więc na część teoretyczną i praktyczną. Część teoretyczna dotyczy kultury języka (definiuje termin kultura języka, składniki kultury języka, funkcje języka oraz normy językowe), pisowni języka polskiego (zasady pisowni polskiej a także kryteria poprawności językowej), błędów językowych (ogólna klasyfikacja błędów językowych).

Część praktyczna jest poświęcona konkretnym błędom popełnianym przez studentów polonistyki. Chodzi o błędy popełniane na piśmie. Materiał do badań został zebrany od 53 studentów. Materiał ten liczy 214 prac pisemnych studentów pierwszego, drugiego i trzeciego roku. W części praktycznej przedstawiono klasyfikację błędów językowych, która powstała na podstawie analizy oraz konkretne przykłady błędów, które są typowe dla wszystkich studentów jednocześnie oraz studentów każdego roku osobno. Błędy analizowano na podstawie klasyfikacji Andrzeja Markowskiego. Klasyfikowano je według czterech podstawowych kategorii, czyli chodzi o błędy gramatyczne, leksykalne, ortograficzne i interpunkcyjne. Na podstawie przeprowadzonej analizy zredagowano ćwiczenia zapobiegające błędom językowym. Ćwiczenia są podzielone według poziomu znajomości języka, czyli na poziom podstawowy (A2), średni (B1) i średnio zaawansowany (B2). Każdy poziom zawiera mniej więcej dziesięć ćwiczeń językowych. Umieszczono je w załączniku do całej pracy.

1 Podstawowe pojęcia teoretyczne kultury języka

Do podstawowych pojęć kultury języka należy rozumienie terminu kultury języka, jej składniki oraz funkcje języka. Ogólnie można powiedzieć, że kultura języka to: „dbałość o język, wynikająca ze świadomości jego znaczenia w życiu społecznym, a przejawiająca się w rozmaitych działaniach, odnoszących się zarówno do samego języka, jak i do ludzi, którzy się nim posługują” (Markowski 2006: 14-15).

1.1 Kultura języka jako termin

Kultura języka to termin z zakresu językoznawstwa. Terminu tego używa się w kilku znaczeniach:

Po pierwsze kultura języka „oznacza umiejętność mówienia i pisania poprawnego i sprawnego, czyli zgodnego z przyjętymi w danej społeczności regułami (normami) językowymi i wzorcami stylistycznymi. Zakłada to także umiejętność używania takich wyrazów, ich form i konstrukcji, które adekwatnie do tematu i sytuacji, z uwzględnieniem możliwości odbiorcy, oraz najrzetelniej przekażą myśli i intencje nadawcy wypowiedzi” (Markowski 2006: 15). Po drugie kultura języka to synonim określający **działalność kulturalnojęzykową**. Upowszechnia wiedzę o języku, udziela porad czy opisuje normy językowe (Markowski 2006: 16). W trzecim znaczeniu termin kultura języka oznacza „nazwę dyscypliny naukowej albo typu myślenia humanistycznego, które wykształciły się jako rezultat zainteresowania językoznawców kwestiami normatywnymi w języku” (Markowski 2006: 16). Czwarte znaczenie ma charakter metajęzykowy. Wynika z niego, że wyraz kultura języka to „przedmiot wykładany na wyższych uczelniach, wchodzący też w skład programu nauczania języka polskiego w szkole średniej” (Markowski 2006: 16).

1.2 Składniki kultury języka

Andrzej Markowski wyróżnia cztery najważniejsze składniki kultury języka:

1.2.1 Poprawność językowa

Określenie *poprawny* w odniesieniu do środków językowych trzeba rozumieć jako: „nie kolidujący, czyli nie sprzeczny ze zwyczajem językowym panującym w danej epoce w pewnym środowisku” (Cienkowski 1978: 11) oraz jako: „nie wywołujący wyklóceń w rozumieniu treści przekazywanej przez daną formę lub wyraz” (Cienkowski 1978: 11).

Poprawność językowa jest zasadniczym warunkiem stosownego używania języka. Jest to biegłość, która polega na stosowaniu jakiegokolwiek elementu języka według przyjętych norm językowych. Innymi słowy, jest to takie tworzenie tekstu mówionego czy też pisanego, by tych norm nie przekraczał, czyli był bez błędów językowych. Poprawność językowa określana jest na podstawie kilku kryteriów, które wyróżnia się wskutek czynników zewnątrzjęzykowych lub wewnątrzjęzykowych. Do czynników zewnątrzjęzykowych Markowski zalicza np. codzienność używania języka, pochodzenie języka, satysfakcje potrzeb estetycznych lub ekspresyjnych odbiorców języka. Natomiast czynnikiem wewnątrzjęzykowym może według niego być np. wypełnianie luki w systemie nazewniczym lub ekonomiczność (Markowski 2006: 18).

1.2.2 Sprawność językowa

Sprawność językowa bazuje na wyborze takich sposobów językowych, które dopuszczają najlepiej dobrać do odbiorcy, wywołać jego reakcję i spowodować u niego pozytywną ocenę mówiącego (piszącego). Tekst, który jest sprawny językowo to taki, w którym autor przekazuje to, co chce przekazać w sposób najbardziej odpowiedni w konkretnej sytuacji komunikatywnej (Markowski 2006: 19).

1.2.3 Etyka słowa

Jest to aspekt kontaktu językowego w każdym ustalonym akcie mowy. Zakłada ona sprecyzowane podejście nadawcy tekstu w odniesieniu do jego odbiorcy i zarazem odpowiedni stosunek odbiorcy do jego nadawcy. Podstawą etyki słowa jest traktowanie partnera, słuchacza, czytelnika z szacunkiem, brania pod uwagę jego przyzwyczajęń i poglądów, nienarzucanie mu swoich poglądów, danie sposobności wyboru postawy oraz odbieranie wypowiedzi. Etyka słowa zakłada przekazywanie wiadomości rzeczywistych, które będą rzetelne, dbałe i przyjazne dla odbiorcy (Markowski 2006: 19).

1.2.4 Estetyka słowa

Jest ostatnim składnikiem kultury języka, według którego każda wypowiedź mówiona lub pisana oceniana jest według tego, czy zapewnia poczucie estetyczne, to znaczy jest *piękna*, *harmonijna* lub wywołuje negatywne odczucia *jest nieładna*, czy też odbierana jako neutralna *ani ładna, ani brzydka* (Markowski 2006: 19).

1.3 Język i jego funkcje

Język, to podstawowe narzędzie myślenia. Dzięki niemu są tworzone teksty, oddawane nasze myśli, przeżycia, odczucia. Sam wyraz *język* ma dużo znaczeń. *Szkolny słownik nauki o języku* charakteryzuje język jako: „system znaków służących porozumiewaniu się” (Podracki et al. 1998: 109-110) a także przytacza definicję, że *język* da się określić jako: „dwuklasowy system znaków, ponieważ składa się on ze słownika i gramatyki” (Podracki et al. 1998: 109). Słownik rozumiany jest jako zestaw znaków łączących się ze sobą za pomocą gramatyki, czyli reguł gramatycznych, dzięki którym tworzone są konstrukcje wypowiedzi (Podracki et al. 1998: 109). W zależności od tego, kto się językiem posługuje wyróżniamy:

- 1) język zwierząt – który służy do systemu komunikacji między zwierzętami
- 2) język ludzki – wykorzystywany przez człowieka

Języki ludzi można podzielić na:

- 1) języki sztuczne – służą do komunikowania społeczności międzynarodowej albo porozumiewaniu się w konkretnym zakresie naukowo-technicznym, np. język matematyczny itp.
- 2) języki naturalne – powstały w konsekwencji naturalnego postępu, służą zaspokajaniu potrzeb poznawczych i komunikacyjnych społeczności, np. język czeski, język polski itp. (Podracki et al. 1998: 111).

Zanim zostanie przedstawiona charakterystyka poszczególnych funkcji języka, warto najpierw zaprezentować proces porozumiewania się według Romana Jakobsona. Zdaniem Jakobsona proces komunikowania składa się z sześciu elementów:

- 1) nadawcy - osoba mówiąca, pisząca
- 2) odbiorcy - osoba słuchająca, czytająca
- 3) komunikatu
- 4) kontekstu
- 5) kodu
- 6) kontaktu - związek między nadawcą i odbiorcą umożliwiający komunikację (Jakobson 1989: 81).

Według Jakobsona język „powinien być badany we wszystkich odmianach swych funkcji” (Jakobson 1989: 81). Nadawca kieruje wiadomość do odbiorcy. Żeby komunikat był sprawny, musi być zastosowany do kontekstu, dalej nieodłączny jest kod i na koniec musi występować kontakt – fizyczny kanał i psychiczny związek między nadawcą i odbiorcą, który umożliwi nawiązanie i kontynuowanie komunikacji. Wszystkie elementy komunikacji przedstawione są na następującym schemacie: (Jakobson 1989: 81).

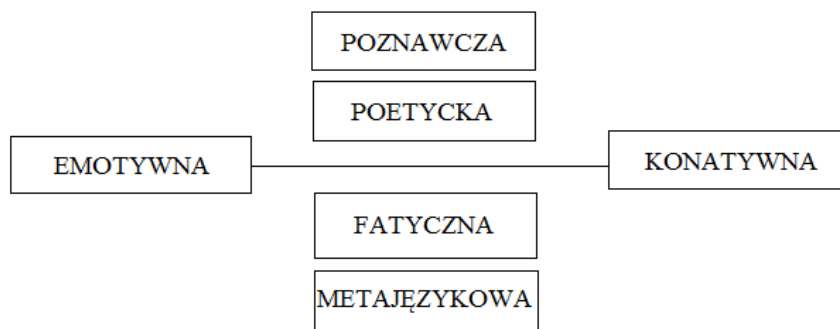
Schemat nr 1 (Jakobson 1989: 81)

Na podstawie tego schematu Jakobson określa funkcje języka:

- 1) emotywną
- 2) konatywną
- 3) poznawczą
- 4) poetycką
- 5) metajęzykową
- 6) fatyczną

Schemat nr 2 (Jakobson 1989: 88)

Roman Jakobson zarówno jak i Andrzej Markowski wyróżniają sześć funkcji języka. W wyżej przedstawionym schemacie, znajduje się sześć składników komunikacji. Na podstawie tych elementów komunikacji określa Jakobson funkcje języka. Każda funkcja jest właściwa jednemu składnikowi. A więc do nadawcy należy zdaniem Jakobsona funkcja emotywna (ekspresywna), do odbiorcy - konatywna, do komunikatu – poznawcza, do kontekstu – poetycka, do kodu – metajęzykowa oraz do kontaktu – fatyczna. (Jakobson 1989).

1.3.1 Funkcja emotywna (ekspresywna)

Funkcja ta jest determinowana przez nadawcę, czyli osobę mówiącą lub piszącą. Dzięki tej funkcji można przekazać wrażenia pewnej emocji, która może być prawdziwa lub udana (Jakobson 1989: 82). Z kolei Markowski uważa, że poprzez funkcję ekspresywną przedstawiamy także swoje opinie, uzewnętrzniamy stany emocjonalne, czyli stany wewnętrzne (Markowski 2006: 10). Według Jerzego Podrackiego funkcja ekspresywna określana jest przez wykładniki. Mianowicie chodzi przede wszystkim o:

- wyrazy ujawniające stosunek nadawcy do obiektu np. *głupiec, idiota, gapa* itp.
- środki słowotwórcze a więc afiksy, np. sufiks *–szon* (*gapiszon*), *- ol* (*Angol*) itp.

Trzeba też pamiętać, że wypowiedziane emocje poprzez nadawcę mogą dotyczyć także odbiorcy np. *Nie mogę na ciebie patrzeć!* czy też osób trzecich np. *Nie znoszę pana Kowalskiego!* i innych sytuacji np. *Uwielbiam odpoczynek na działce.* (Podracki 1991: 16).

1.3.2 Funkcja konatywna

Funkcja konatywna to orientacja na odbiorcę. Jakobson przedstawia funkcję konatywną jako: „najczystsza ekspresję gramatyczną w formach wołacza i rozkaznika, które pod względem syntaktycznym, morfologicznym a często nawet fonematycznym różnią się od innych kategorii nominalnych i werbalnych” (Jakobson 1989: 83-84). Zdanie rozkazujące ma zasadniczą różnicę niż zdanie oznajmujące (Jakobson 1989: 84).

Za funkcję zbliżoną do konatywnej, można uznać funkcję nakłaniającą Andrzeja Markowskiego czy też impresywną. Jego zdaniem, język wpływa na zachowanie innych, czyli nadawa innym osobom określone zjawisko świata, nakłania kogoś do czegoś, ale językowe przekonywanie nie zawsze jest szczere. Przy używaniu języka da się także świadomie okłamywać i wprowadzać innych w błąd po to, by osiągnąć swoje cele. Język może być niestety narzędziem nieetycznym, manipulacyjnym oraz fałszywym. (Markowski 2006: 10).

1.3.3 Funkcja poznawcza

Jest naistoniejszym celem licznych komunikatów, a więc funkcją dominującą (Jakobson 1989: 82). Według Markowskiego chodzi o funkcję komunikatywną. Polega ona na wymianie wiadomości, które dotyczą rzeczywistości, przeszłości a także przyszłości. Funkcja ta, również umożliwia nam komunikowanie na różne tematy. Dzięki tej funkcji nadawca przekazuje komunikaty, czyli oficjalne informacje do odbiorcy. (Markowski 2006: 10).

1.3.4 Funkcja poetycka

Zdaniem Jakobsona funkcja poetycka to przede wszystkim „skupienie się na komunikacie dla niego samego” (Jakobson 1989: 86). Andrzej Markowski w swoim opracowaniu *Kultura języka polskiego* wyróżnił między innymi funkcję estetyczną czyli poetycką. Według niego estetyka jest ważna w wypowiedzi pisanej zarówno jak i mówionej. Używając języka można wywołać uczucia estetyczne. Wypowiedź ze względu na funkcję estetyczną może być miła, ale także może wywołać uczucia wstydu lub może spowodować wstręt. Piękno lub brzydotę da się wydobyć z mowy, kazań, opisu dziennikarskiego czy wykładu lub z codziennej rozmowy (Markowski 2006: 10).

1.3.5 Funkcja metajęzykowa

Jest właściwa przedostatniemu składnikowi komunikacji – kodu. Funkcja metajęzykowa to mówienie o samym języku (Jakobson 1989: 85). Według Jakobsona „używamy metajęzyka nie zdając sobie sprawy z charakteru metajęzykowego naszej działalności” (Jakobson 1989: 85). Kiedy tylko nadawca albo odbiorca chcą wiedzieć czy posługują się takim samym kodem, to mowa zostaje skierowana do kodu, przybiera więc funkcję metajęzykową (Jakobson 1989: 85). Andrzej Markowski tak samo jak Jakobson twierdzi, że o funkcji metajęzykowej mówi się wtedy, gdy piszemy lub mówimy o samym języku (Markowski 2006: 10).

1.3.6 Funkcja fatyczna

Określa ostatni element komunikacji, którym jest kontakt – związek między nadawcą a odbiorcą. Zadaniem funkcji fatycznej zdaniem Jakobsona jest przedłużenie lub podtrzymanie komunikacji (Jakobson 1989: 84-85). W swoim opracowaniu *Kultura języka polskiego* Markowski wyróżnia funkcję stanowiącą według której niektóre teksty mówione lub pisane poprzez właściwe osoby, powodują powstanie nowego stanu rzeczywistości pozajęzykowej. Tak dzieje się w razie składania prywatnej obietnicy, przyrzeczenia, przysięgi oraz uroczystościach religijnych np. chrzest lub związek małżeński. Wtedy mówi się o funkcji stanowiącej (Markowski 2006: 10).

1.4 Uzus językowy

Uzus językowy należy do podstawowych pojęć kultury języka. *Szkolny słownik nauki o języku* określa uzus językowy jako: „społeczny zwyczaj używania określonych środków językowych (wymowa, formy gramatyczne, słownictwo, zdania), inaczej mówiąc: chodzi o jednostki języka spotykane w tekstach danego okresu, ale nie zawsze aprobowane” (Podracki et al. 1998: 632). Chodzi więc o to, że jakiegokolwiek nowe formy gramatyczne, wyrazy, zdania itp., które pojawią się w tekstach mówionych lub pisanych, muszą być w nich bardzo rozpowszechnione i występować w nich dostatecznie często, by je norma językowa mogła usankcjonować i włączyć do systemu języka ogólnego. (Urbańczyk 1992: 412). A więc *Szkolny słownik nauki o języku* podaje przykład zaaprobowanego w roku 1995 środka językowego. Usankcjonowano wtedy: (pisać) *na adres* obok *pod adresem* (Podracki et al. 1998: 362).

1.5 Norma językowa

Język służy do przekazywania informacji. W trakcie przekazywania informacji odtwarzany jest tekst w formie ustnej lub pisanej. Aby przekazać tekst, który będzie zrozumiały dla odbiorcy, trzeba znać język polski, przede wszystkim związki, które łączą wyrazy i ich funkcję składniową, czyli gramatykę – „zespół reguł rządzących budową języka” (Podracki et al. 1998: 83), a więc normę językową.

Pojęcie **norma językowa** oznacza: „zbiór zaaprobowanych przez dane społeczeństwo jednostek językowych oraz reguł określających zasięg realizacji związków między tymi jednostkami w tekstach” (Buttler, Kurkowska, Satkiewicz 1976: 18).

Andrzej Markowski w *Kulturze języka polskiego* wyróżnia dwie podstawowe normy językowe: normę wzorcową i normę użytkową, wśród której umieszcza normy: profesjonalną, normę potoczną regionalną i potoczną ogólną. Ponadto w *Szkolnym słowniku nauki o języku* można natrafić na normę akcentową oraz Jan Miodek w swoim opracowaniu „*O normie językowej*” definiuje normę gramatyczną oraz stylistyczną.

1.5.1 Norma wzorcowa

Norma wzorcowa to inaczej według Markowskiego norma wysoka. Należą do niej te składniki języka i wypowiedzi, których używa się świadomie, zgodnie z tradycją językową, regułami semantycznymi i gramatycznymi języka polskiego oraz tendencjami, które można w nim dotrzymywać. Norma ta, używana jest zwłaszcza w wypowiedziach i kontaktach o charakterze publicznym. Dotyczy przede wszystkim języka dziennikarzy i publicystów, polityków i innych. A więc język radia, telewizji, prasy, polszczyzny naukowej i sejmowej powinien być oceniany według normy wzorcowej (Markowski 2006: 32).

1.5.2 Norma użytkowa

Zdaniem Markowskiego do normy użytkowej należą wyrazy, ich formy i połączenia, które używane są w kontaktach nieoficjalnych, swobodnych oraz takich, które mają niejednorodną tematykę (Markowski 2006: 34)

Do normy użytkowej należą także:

- norma profesjonalna
- norma potoczna regionalna
- norma potoczna ogólna

1.5.2.1 Norma profesjonalna

Należą do niej składniki języka używane w tekstach piśmienictwa technicznego, kancelaryjnego i naukowego, które zostały usankcjonowane w uzasadnionym środowisku, ale zostają poniżej normy wzorcowej (Markowski 2006: 34).

1.5.2.2 Norma potoczna regionalna

Obejmuje regionalizmy, które również pozostają poniżej normy wzorcowej. (Markowski 2006: 34). Według *Encyklopedii języka polskiego* regionalizm to: „wyraz lub jakikolwiek inny element językowy (cecha wymowy, forma gramatyczna, konstrukcja składniowa) o zasięgu użycia ograniczonym do części obszaru danego języka narodowego” (Urbańczyk 1992: 283).

1.5.2.3 Norma potoczna ogólna

Dotyczy przede wszystkim tekstów nieoficjalnych. Teksty te, są odtwarzane między uczestnikami, którzy dobrze znają siebie nawzajem. Norma potoczna jest więc charakterystyczna w odmianie języka polskiego, nazywaną przez badaczy językiem potocznym (Markowski 2006: 34).

1.5.3 Norma akcentowa

Norma akcentowa to: „zbiór reguł wymowy dotyczących akcentowania we współczesnym języku polskim” (Podracki et al. 1998: 165). *Szkolny słownik nauki o języku* wyodrębnia dwie normy akcentuacyjne:

- potoczną – jest właściwa codziennej komunikacji, wśród znajomych, przyjaciół, w rodzinie itp.
- wzorcową – która respektowana jest w tekstach oficjalnych, publicznych, w kościele, szkole, telewizji, radiu itp.

Wybór używania normy akcentuacyjnej zależy od okoliczności w jakich się mówi. Mowa potoczna pozwala akcentowanie we wszelkich formach wyrazowych zgłoski przedostatniej (akcent paroksytoniczny), natomiast norma wzorcową jest uzasadniona w historii form językowych lub w tradycji (Podracki et al. 1998: 165-166).

1.5.4 Norma stylistyczna

Jan Miodek definiuje normę stylistyczną jako: „zbiór zjawisk związanych z egzystencją i funkcjonowaniem tworów językowych w procesie komunikowania się członków danej społeczności, jako wszystko to, co towarzyszy nadawaniu i odbieraniu tekstu oraz samemu tekstowi” (Miodek 1993: 77). Chodzi więc o to, że pisząc lub mówiąc każdy z nas zmienia styl wypowiedzi. Zmianę stylu więc powoduję to, do kogo się mówi, o czym się mówi i jaki jest stosunek do osoby, do której się mówi. (Miodek 1993: 77).

1.5.5 Norma gramatyczna

Norma gramatyczna zawiera zbiór czynników wewnętrznych, które zostały usankcjonowane w systemie językowym (Miodek 1993: 77). Gramatyka składa się z poszczególnych działów gramatycznych, które wchodzi w jej skład, czyli fonetyki, morfologii, składni, leksykografii oraz semantyki (Urbańczyk 1992: 100). A więc fonetyka bada stronę dźwiękową języka i skupia się na opisie ich właściwości fizycznych (Urbańczyk 1992: 80). Morfologia „jest działem nauki o języku, którego przedmiotem jest opis budowy wyrazów oraz reguł ich odmiany” (Urbańczyk 1992: 204). Składnia zajmuje się budową wyrażenia, czyli tym jaką funkcję pełni dany wyraz w zdaniu np. funkcja podmiotu, przymiotnika, orzeczenia itp. oraz zaliczone są do niej także związki zależnościowe między poszczególnymi wyrazami w zdaniu np. związek rzędu, zgody, przynależności itp. (Urbańczyk 1992: 304). Leksykografia to analiza leksyki, czyli słownictwa. (Urbańczyk 1992: 183) i semantyka, która określa znaczenie wyrazów. (Urbańczyk 1992: 303).

2 Pisownia języka polskiego

Język polski oparł się na alfabecie łacińskim. Alfabet łaciński zawierał jednak o wiele mniej liter niż język polski. Zastosowanie liter w języku polskim napotkało się z trudnościami, dlatego, że dla wielu polskich głosek brakowało odpowiednich znaków. Chodziło mianowicie o samogłoski nosowe, spółgłoski zwarto-szczelinowe, środkowojęzykowe i dźwięczne. Spółgłoski środkowojęzykowe były oznaczane przez dodawanie diakrytycznych znaków do liter zbliżonych brzmieniem. Tak więc powstały litery *ć, ś, ź*. Miękkość spółgłosek przed samogłoskami była oznaczana poprzez dodanie *y* lub *i* do litery np. *myał* (*miał*). Później zostały do pisowni polskiej wprowadzone połączenia dwuliterowe *dz, dź, dż, cz, sz, rz*. Według Kurczabowej chodzi o grafie złożoną, w której miejsce miały dwuznaki oraz miękkość spółgłosek. Do kresu XV wieku była ortografia polska niejednolita. Pisownia polska rozpowszechniła się dopiero w XVI wieku. Wtedy właśnie zostały ustalone zasady pisowni polskiej, które przetrwały do dzisiaj (Bąk 1977: 103, Długosz-Kurczabowa 2001: 67).

2.1 Podstawowe zasady pisowni polskiej

Pierwszą próbą standaryzacji ortografii polskiej był *Traktat o ortografii*, zabytek pochodzący z ok. 1460 r. Jego autorem jest Jakub Parkoszowic, profesor i rektor Akademii Krakowskiej. Propozycje pisowni Parkoszowica jednak nie miały wielkiego wpływu na rozwój polskiej ortografii (Długosz-Kurczabowa 2001: 63). Jak już było wyżej wspomniano, pisownia języka polskiego rozpowszechniła się dopiero w XVI wieku. Ustalono wtedy cztery podstawowe zasady pisowni polskiej, a więc zasadę fonetyczną, morfologiczną, historyczną (tradycyjną) oraz konwencjonalną (umowną). Poniżej jest umieszczona charakterystyka poszczególnych zasad pisowni polskiej (Bąk 1977: 103-108).

2.1.1 Zasada fonetyczna

Poprzez zasadę fonetyczną można rozumieć odpowiedni zapis wyrazu zgodnie z jego wymową. Dotyczy to wyrazów takich jak np. *brat, dobry, matka, lato* itp. Zasada fonetyczna wiąże się także ze sposobami, które oznaczają miękkość głosek. Miękkość

głosek [ć, ź, ś, ź', ś'] jest oznaczana w sposób dwojaki a miękkość innych spółgłosek w sposób jeden. Miękkość można oznaczać przez kreskę nad literą wtedy, kiedy spółgłoska znajduje się przed inną spółgłoską, np. w takich leksemach jak *rzeźba, śnieg, ścinać, dźwięk* itp. Poprzez kreskę miękkość oznacza się również na końcu wyrazu, np. w wyrazach *dać, chcieć, liść, słoń, pisać, pić* itp. Kolejny sposób oznaczania miękkości polega na dodaniu dodatkowej litery *i*. Tak dzieje się w wypadku, gdy spółgłoska miękka jest przed samogłoską, np. *ciało, ciocia, siano, dziecko, siedzieć, ziemia, ziarno* itp. W takich przykładach każda miękka spółgłoska jest oznaczana przez dwie litery: *zi, ci, si, ni* a *dzi* przez trzy. Przed samogłoską *i* nie oznacza się miękkości przez żaden dodatkowy znak, np. w wyrazach: *zima, dziwny, nigdy, cichy* itp.

Spółgłoski, które nie mają w alfabecie liter kreskowanych (*p, b, m, w, f, k, g*), oznaczane są poprzez dodanie litery *i* przed samogłoskami, np. *piasek, biały, miotła, wiatr, fiolek, kiosk, giąć* itp. (Bąk 1977: 103-103).

2.1.2 Zasada morfologiczna

Zasada morfologiczna polega na tym, aby części wyrazów, czyli ich przedrostki, rdzenie i przyrostki były zapisywane w sposób jednolity niezależnie od ich wymowy (Bąk 1977: 105). Zasadę tę odzwierciedla pisownia przedrostków. Dotyczy to przedrostków takich jak np. *-od, -nad, pod-, przed-* niezależnie od tego, czy końcowa spółgłoska jest wymawiana dźwięcznie czy bezdźwięcznie. Widać to w przykładach takich jak: *oddać, nadnieść, podstawić, przedmieście*. Następnym przykładem może być przedrostek *w-*, w wyrazach takich jak: *wkopać, wsadzić*, gdzie na początku wyrazu wymawiamy spółgłoskę *f*. Zgodnie z zasadą morfologiczną może być także jednolity zapis rdzenia. Przykładowo może chodzić o leksem *bab-ka*. Wymawiamy go [*bapka*], ale w niektórych wyrazach podobnych lub w przypadkach tego wyrazu występuje rdzeń *bab-*, który ma na końcu dźwięczną spółgłoskę np. *bab-a, bab-eczka* itp. Kolejnym przykładem może być leksem *ławka*. Wyraz ten wymawiamy [*ławka*], ale w wyrazach pokrewnych występuje rdzeń *ław-*, np. *ław-a, ław-eczka* itp. (Bąk 1977: 105-106).

2.1.3 Zasada historyczna

Zasada historyczna jest skutkiem tradycji polskiego języka pisanego. Zasada historyczna łączy się przede wszystkim z pisanem wyrazów z *o* kreskowanym (*ó*).

Samogłoska *ta* pochodzi z dawnego *o* długiego, które stało się w wieku XV samogłoską pochyłą i pozyskało brzmienie między *o* i *u*. Chodzi np. o takie wyrazy jak: *córa*, *góra*, *równy* itp. W wyrazach tych długie *o* zostało odziedziczone z języka prasłowiańskiego. W dzisiejszej ortografii chodzi o tzw. „ó niewymienne” (Bąk 1977: 107). Natomiast skutkiem wzdłużenia zastępczego powstało nowe *o* długie. Znajdowało się w końcowej sylabie, która była zamknięta spółgłoską dźwięczną. Ponieważ samogłoska *o* znajdowała się w przedostatniej zgłosce w odmianie wyrazów, nie ulegała więc wzdłużeniu zastępczemu, dlatego w tych wyrazach występuje tzw. „ó wymienne z *o*”, np. *dwór* – *dworu*, *sól* – *sol*, *ogród* – *ogrodu*, *wóz* – *wozu* itp. (Bąk 1977: 107).

2.1.4 Zasada konwencjonalna (umowna)

Zasada konwencjonalna odnosi się do pisania rzeczowników oraz zaimków przez wielką literę dotyczących osób, do których pisany jest list. Należą tutaj także reguły pisowni rozdzielnej i łącznej, np. *do tego czasu*, ale *dotychczas*, *w tym czasie*, ale *tymczasem*, *w owym czasie*, ale *wówczas* itd. Zasady umowne ulegają zmianom, które określone są przez Komisję Kultury Języka Polskiej Akademii Nauk. Okresowe reformy mogą zmieniać pisownię niektórych wyrazów opartych na zasadzie historycznej. Chodzi więc o wyrazy, które w dawniejszych czasach były pisane na przykład przez *o* kreskowane, ale uległy zmianom i *wówczas* piszemy je przez *u* otwarte, np. *bruzda*, *żuraw*, *phukać* itd. (Bąk 1977: 108).

2.2 Kryteria poprawności językowej

Przez kryterium oceny danej formy językowej należy rozumieć „miernik, którego zastosowanie pozwala stwierdzić, czy forma ta jest poprawna, czy niepoprawna (błędna)” (Markowski 2006:46). Pierwszy zestaw kryteriów poprawności językowej opracował w roku 1950 w swoim podręczniku *Kryteria poprawności językowej* Witold Doroszewski (Doroszewski 1950). Wymienia on: kryterium formalno-logiczne, narodowe, estetyczne, geograficzne (miejscowe), literacko-autorskie, historyczne, sceniczne, szkolne pisowniowe.

2.2.1 Kryterium formalno-logiczne

Przykładem wyrazów spełniających kryterium formalno-logiczne mogą według Doroszewskiego być przymiotniki takie jak *należyty* i *należny* oraz pochodne od nich formy *należność* i *należytość*. Każdy z tych przymiotników oznacza coś innego. *Należyty* to „taki, który należy do kogoś”, natomiast *należny* to, „taki jaki powinien być”. Dlatego jest logiczne, aby różnica między tymi przymiotnikami została zachowana także w wyrazach od nich pochodnych, czyli *należność* powinna oznaczać „to, co się należy” a *należytość* to inaczej *prawidłowość*. A więc zgodne z kryterium formalno-logicznym będą zdaniem Doroszewskiego takie wyrażenia, których „sensowność da się uzasadnić na podstawie logicznej interpretacji formy językowej” (Doroszewski 1950: 7-8).

2.2.2 Kryterium narodowe

„Każdy język jest swoistą interpretacją świata, zbiorowym okiem, którym każdy patrzy na świat myśląc, że patrzy swoim własnym” (Doroszewski 1950: 25-26). Za dobre uważa Doroszewski to, co jest krajowe, nie zapożyczone ani powstałe pod obcym wpływem natomiast niedobre, czyli złe jest jego zdaniem to, co jest „obceho ducha” (Doroszewski 1950: 23).

2.2.3 Kryterium estetyczne

Kryterium estetyczne to zdaniem Doroszewskiego kryterium oceny tekstów. Teksty mogą być naruszane poprzez składniki, które nie są ze sobą odpowiednio zestrojone oraz włączone do jednej tonacji. Za naruszenie tekstu uważa również użycie niespójnych ze sobą metafor. Najważniejszymi warunkami estetycznymi są zrozumiałość i prostota (Doroszewski 1950: 43-47).

2.2.4 Kryterium geograficzne (miejscowe)

Chodzi o miejsce, w którym dany element językowy jest używany. Doroszewski w swoim opracowaniu *Kryteria poprawności językowej* (Doroszewski 1950), pokazuje przykłady wyrazów, które używane są na terenie Krakowa i Warszawy. Dotyczy to np. wyrazów takich jak *borówki* – w Krakowie jest to nazwa jagód zwanych

w Warszawie *czarnymi jagodami*. Następnym przykładem może być *kotlet* – kotlet krakowski nie jest kotлетem, tak jak w Warszawie *siekany*, ale tym co obywatele Warszawy nazywają *sznyclem*. Zdaniem Doroszewskiego język Krakowa i język Warszawy ciężko można przeciwstawiać jako lepszy i gorszy. Różnice wyrazów mogą powodować spory, nieporozumienia, a więc kryterium geograficzne (miejscowe) może służyć do uciszania tych sporów i nieporozumień (Doroszewski 1950: 48-67).

2.2.5 Kryterium literacko-autorskie

Często bywają spory dotyczące poprawności językowej. Przeważnie przytacza się, że dobra jest forma, której wykorzystywał ktoś ze znanych, wybitnych pisarzy i twórców literackich (Doroszewski 1950: 68). Witold Doroszewski twierdzi ponadto, że: „język, którym pisze poeta, jest, jak każdy inny język, uwarunkowany historycznie, geograficznie, socjologicznie. Włącza się on w nurt ogólnej historii języka i tylko na tle tej historii może być właściwie rozumiany i oceniany. Sam w sobie nie stanowi kryterium oceny” (Doroszewski 1950: 100).

2.2.6 Kryterium historyczne, sceniczne, szkolne, pisowniowe

Formy, które mają swoją tradycję historyczną, uważane są powszechnie za poprawne, czyli należące do lepszego stylu. Natomiast niekoniecznie wszystko, co kiedyś było dobre, musi być teraz dobre ani każda rzecz, która jest nowa, nie musi być złą z powodu tego, że nie znała jej wcześniejsza historia języka (Doroszewski 1950: 101). Kryterium sceniczne, jak sama nazwa oznacza, dotyczy sceny, a więc teatru. Ze sceny można słyszeć wszystko, co zawiera tekst utworu, natomiast każdy utwór jest tekstem literackim, którego język może uzewnętrzniać różne cechy, które nie muszą być wzorowe (Doroszewski 1950: 102). Kryterium szkolne odnosi się trochę do kryterium scenicznego. Szkoła powinna być miejscem, gdzie używany będzie język wzorowy, ale nauczyciele uczący języka polskiego podlegają wpływom innych nauczycieli, dlatego mogą się pojawić językowe zmanierowania np. nadmierna wymowa końcowego *-ę* (*idę na lekcję*) (Doroszewski 1950: 103). Kryterium pisowniowe według Doroszewskiego opiera się na hasle: „należy wymawiać dokładnie tak, jak się pisze” (Doroszewski 1950: 103).

3 Rodzaje błędów językowych

3.1 Błąd językowy

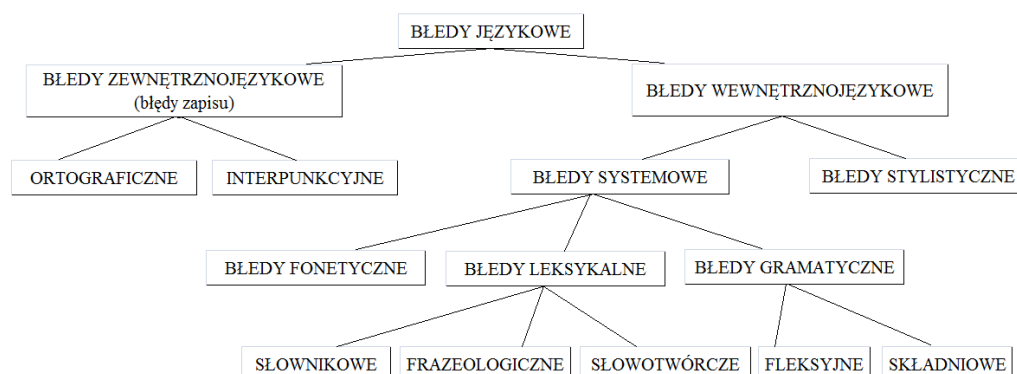
Według Jadackiej błąd językowy można określić jako: „nieświadome odstępstwo od obowiązującej normy językowej, czyli taka innowacja, która nie znajduje uzasadnienia: nie usprawnia porozumiewania się, nie wyraża nowych treści, nie przekazuje na nowo, w inny sposób emocji nadawcy itp” (Jadacka et al. 2008: 14).

Innowacja to każdy nowy składnik, który ujawnia się w tekście, systemie lub normie. Innowacją może być np. nowa końcówka fleksyjna, nowe wymawianie głósłki, nowy związek frazeologiczny, nowe połączenie składniowe itp. Innowacja, która zostanie zaaprobowana określa się jako zmiana językowa i wchodzi do systemu językowego, natomiast jeśli nowy element tekstu nie zostanie przyjęty do systemu językowego, to chodzi o błąd językowy (Jadacka et al. 2008: 42).

3.2 Klasyfikacja błędów językowych

Wszystkie błędy językowe da się podzielić na zewnątrzjęzykowe i wewnątrzjęzykowe. Błędy zewnątrzjęzykowe to błędy zapisu. Należą do nich błędy ortograficzne i interpunkcyjne. Błędy wewnątrzjęzykowe zawierają: błędy stylistyczne i systemowe. Wśród błędów systemowych mieszczą się błędy fonetyczne, leksykalne (słownikowe, frazeologiczne, słowotwórcze) i gramatyczne (składniowe, fleksyjne). Poniżej jest zamieszczony schemat i dokładniejsza charakterystyka poszczególnych typów błędów językowych (Markowski 2006: 56). Przykłady tych błędów zostały zaczerpnięte z prac pisemnych studentów oraz wykorzystane zostały nieliczne przykłady z *Kultury języka polskiego* Andrzeja Markowskiego.

Schemat nr 3 (Markowski 2006: 56)

3.2.1 Błędy zewnętrznójęzykowe

Błędy zewnętrznójęzykowe są typowe przede wszystkim dla odmiany pisanej. Wśród nich wyróżnia się: błędy ortograficzne oraz interpunkcyjne.

3.2.1.1 Błędy ortograficzne

Do błędów ortograficznych Andrzej Markowski zalicza:

- a) **używanie niewłaściwych liter i połączeń literowych w zapisie**
 np. **magyczny* zam. *magiczny*, **wszystcy* zaim. *wszyscy*, **jeśće* zam. *jeszcze*,
 **objad* zam. *obiad* itd.
- b) **niewłaściwą pisownię łączną lub rozdzielną a także niewłaściwe użycie łącznika** np. **naprzykład* zam. *na przykład*, **przedewszystkim* zam. *przede wszystkim*,
 **napewno* zam. *na pewno*, **dla tego* zam. *dlatego*,
 **chciała bym* zam. *chciałabym*, **naj bardziej* zam. *najbardziej*,
 **biało-czerwony* zam. *biało czerwony* itd.
- c) **niewłaściwe używanie wielkich i małych liter na początku wyrazu**
 np. **jeziora mazurskie* zam. *Jeziora Mazurskie*, **park narodowy* zam. *Park Narodowy*,
 **w Sobotę* zam. *w sobotę*, **język Angielski* zam. *język angielski* itd.

(Markowski 2006: 59)

3.2.1.2 Błędy interpunkcyjne

Błędy interpunkcyjne według Markowskiego mogą być następujące:

a) brak właściwego znaku interpunkcyjnego np. **Bój się jeżeli coś ukradniesz* zam. *Bój się, jeżeli coś ukradniesz.* **Jan Paweł II to postać dużego formatu* zam. *Jan Paweł II, to postać dużego formatu* itd.

b) zbędne użycie znaku interpunkcyjnego np. **12. listopada* zam. *12 listopada,* **Jest coś, w mentalności polskiej, czego tutaj nie ma* zam. *Jest coś w mentalności polskiej, czego tutaj nie ma* itd.

c) użycie niewłaściwego znaku interpunkcyjnego np. **W 6, wieku Wawel i Kraków były znane pod nazwą „twierdza”* zam. *W 6. wieku Wawel i Kraków były znane pod nazwą „twierdza”* itd.

3.2.2 Błędy wewnątrzjęzykowe

Do błędów wewnątrzjęzykowych należą błędy stylistyczne i systemowe

3.2.2.1 Błędy stylistyczne

Według *Szkolnego słownika nauki o języku* błędy stylistyczne: „polegają na naruszeniu normy stylistycznej – konkretne środki językowe, często poprawne pod względem gramatycznym i znaczeniowym, nie są dostosowane do całości wypowiedzi, do jej treści i formy” (Podracki et al. 1998: 35). Andrzej Markowski podaje dwa podstawowe typy błędów stylistycznych a także związane z nimi przykłady.

1) Niewłaściwy dobór środków językowych w określonej wypowiedzi, niedostosowanie ich do charakteru i funkcji tej wypowiedzi:

a) używanie elementów oficjalnych w wypowiedziach potocznych np. **Dokonałem zakupu maszynki do golenia., *Skonsumowałeś na obiad całą kartoflankę.*

b) używanie elementów potocznych w wypowiedzi o charakterze publicznym
np. *Następnie zaobserwowałem, że człowiek *wykopyrtnął się po wzięciu zakrętu.,
W wyniku obserwacji ustalono, że *facet przemieszkiwał w wymienionym obiekcie.*

c) mieszanie elementów z kilku różnych stylów w jednej wypowiedzi
np. *„Maszyna jechała zygzakiem, co wzbudziło poważne podejrzenia.
Domniemywano, że albo ma uszkodzone zawieszenie, albo woźnica jest nawalony”.*

d) stylizacja językowa niemająca uzasadnienia w treści i charakterze stylowym wypowiedzi np. **Onegdaj nasi zawodnicy odbyli tylko jeden trening.,
Mamy tu duże utrudnienia, *jako że samochody muszą jechać jedną stroną jezdnii.*

2) Naruszanie zasad jasności prostoty i zwięzłości stylu np. *Lubię czytać książki
*z dzieziny historii zam. Lubię czytać książki historyczne., Stan mojej chorej baci
uległ pogorszeniu zam. Stan mojej chorej babci pogorszył się.

3.2.2.2 Błędy systemowe

Według Markowskiego do błędów systemowych należą błędy fonetyczne (w wymowie), leksykalne (słownikowe, frazeologiczne, słowotwórcze) oraz gramatyczne (składniowe, fleksyjne).

3.2.2.2.1 Błędy fonetyczne (w wymowie)

Błędy fonetyczne są typowe dla odmiany mówionej. Andrzej Markowski klasyfikuje błędy fonetyczne pod względem:

a) niepoprawnej wymowy głosek np. *[q]* jako *[om]* na końcu wyrazu, np. **[rob'om]* zam. *[rob'q]* itd., *[ś]* jako *[śi]* np. *[śiruba]* zam. *[śruba]* itd., oraz przydechowe wymawianie głoski *k*.

b) niepoprawnej wymowy grup głoskowych np. **[k'elnerka]* zam. *[kelnerka]*, **[mog'e]* zam. *[moge]* itd.

c) „literowego” odczytywaniwa wyrazów np. **[p'etnaśće]* zam. *[p'etnaśće]*, **[začęła]* zam. *[začela]* itd.

d) redukcji głosek i grup głoskowych np. **[tšea]* zam. *[tšeba]*, **[požonny]* zam. *[požondny]* itd.

e) niepoprawnego akcentowania wyrazów i form wyrazowy np. **[atmosfera]* zam. *[atmosfera]*, **[pol'ityka]* zam. *[pol'ityka]* itd.

Ciekawie natomiast podzielił błędy fonetyczne w swoim podręczniku Stanisław Dubisz (*Nauka o języku dla polonistów*), gdyż wszystkie błędy fonetyczne (błędy w wymowie) podzielił na błędy w artykulacji, akcentowaniu oraz intonacji. W każdej z poszczególnych kategorii wymienia jeszcze podkategorie tych błędów. Na przykład za błąd w intonacji uważa: pośpieszne tempo mowy, brak zróżnicowania melodycznego wypowiedzi (mówienie na jednym tonie), brak pauz w wypowiedzi i brak płynności wypowiedzi (Dubisz 1994, 2002: 102-103).

3.2.2.2.2 Błędy leksykalne

Za błędy leksykalne uważa się przede wszystkim błędy słownikowe, frazeologiczne oraz słotwórcze.

3.2.2.2.2.1 Błędy słownikowe

Wśród błędów słownikowych wyróżnił Markowski pięć podkategorii błędów i przykłady z nimi związane. Podział jest następujący:

a) używanie wyrazów w niewłaściwym znaczeniu, czyli zbędna neosemantyzacja np. **wnioskować* „zgłaszać wniosek” (właściwe znaczenie to: wysnuwać wniosek, wyciągać wniosek, **enigmatyczny* „zdwkowy, lapidarny” (właściwe znaczenie: zagadkowy, tajemniczy) itd.

b) mylenie znaczeń wyrazów podobnych brzmieniowo lub morfologicznie i ich niepoprawne wymienne używanie np. *klimatyzacja* i *aklimatyzacja*, *ewangelik* i *ewangelista*, *adaptować* i *adoptować* itd.

c) posługiwanie się pleonazmami np. **całkowicie zlikwidować*, **cofnąć się do tyłu*, **sopel lodu* itd.

d) naruszanie łączliwości wyrazów np. **odnieść porażkę* zam. *ponieść porażkę*, **wyrządzać straty* zam. *powodować straty* itd.

e) nadużywanie wyrazów modnych takich jak np. *asortyment*, *konsensus*, *opcja*, *pakiet*, *relacje*, *kreować*, *posiadać* itd. (Markowski 2006: 57).

3.2.2.2.2 Błędy frazeologiczne

Błąd frazeologiczny powstaje wtedy, gdy dochodzi do naruszenia normy frazeologicznej. Przez normę frazeologiczną rozumiemy zbiór frazeologizmów, które zostały usankcjonowane w systemie językowym (Podracki et al. 1998: 12). Zdaniem Markowskiego błędy frazeologiczne powstają wskutek:

a) zmiany formy frazeologizmów wskutek wymiany, redukcji lub uzupełnienia składu związku np. **ciężki orzech do zgryzenia* zam. *twardy orzech do zgryzenia*, **dolać oliwy* zam. *dolać oliwy do ognia* itd.

b) zmiany formy frazeologizmu wskutek zmiany postaci gramatycznej jednego ze składników np. **palić na panewce* zam. *spalić na panewce*, **plują sobie w brody* zam. *plują sobie w brodę* itd.

c) zmiany znaczenia frazeologizmu np. *łowić ryby w mętnej wodzie* „tłumaczyć się niejasno, nieprzekonująco“ (poprawnie: „*czepać zyski z nieuczciwych, podejrzanych interesów*“) itd.

d) użycia frazeologizmu w niewłaściwym kontekście, powodującym odżycie znaczenia dosłownego np. *Nowoczesna technika startuje. Najwcześniej start ten nastąpił w lotnictwie* itd. (Markowski 2006: 58).

3.2.2.2.3 Błędy słowotwórcze

a) budowanie formacji niezgodnie z polskimi modelami słowotwórczymi
np. **specgrupa* zam. *grupa specjalna*, **sport telegram* zam. *telegraficznie o sporcie* itd.

b) stosowanie niewłaściwego formantu np. **głupość* zam. *głupota*, **babciowy* zam. *babciny* itd.

c) wybór niewłaściwej postaci słowotwórczej np. **eurosejm* zam. *europarlament* itd.

3.2.2.2.3 Błędy gramatyczne

Błędy gramatyczne dzieli Markowski na dwie podstawowe kategorie. Dotyczą one składni i fleksji, dlatego wśród błędów gramatycznych wyróżnia błędy gramatyczne składniowe oraz fleksyjne.

3.2.2.2.3.1 Błędy gramatyczne fleksyjne

Fleksja to inaczej odmiana wyrazów. W zakresie fleksji wyróżnia się deklinację i koniugację. Deklinacja to odmiana leksemów przez przypadki, natomiast koniugacja to odmiana przez tryby, czasy, osoby i strony (Strutyński 2009: 129). Błędy gramatyczne fleksyjne polegają na:

a) wyborze niewłaściwej postaci wyrazu np. **widnokręg* zam. *widnokrąg*, **brzytew* zam. *brzytwa*, **ten kontrol* zam. *ta kontrola*, **wziąść* zam. *wziąć* itd.

b) wyborze niewłaściwego wzorca odmiany np. **poszedłam* zam. *poszłam*, **robim* zam. *robię*, **trzelam* zam. *tarłam* itd.

c) wyborze niewłaściwej postaci tematu fleksyjnego np. **chcielibym* zam. *chciałbym*, **zaczęłam* zam. *zaczęłam*, **wszyscy rozumiali* zam. *wszyscy rozumieli* itd.

d) wyborze niewłaściwej końcówki fleksyjnej np. **psowi* zam. *psu*, **w państwu* zam. *w państwie*, **w domie* zamiast *w domu* itd.

e) nieodmianianiu wyrazu, który ma swój wzorzec deklinacyjny

np. **z Leonadrdo da Vinci* zam. *z Leonardem da Vinci*, **jadę do Londyn* zam. *jadę do Londynu* itd.

f) odmianie wyrazu, któremu nie można przypisać wzorca odmiany

np. **wypić kubek kaka* zam. *wypić kubek kakao* itd. (Markowski 2006: 56).

3.2.2.2.3.2 Błędy gramatyczne składniowe

Zdaniem Markowskiego błędy gramatyczne składniowe polegają na: „wyborze niewłaściwego wzorca składniowego, czyli niewłaściwym łączeniu form wyrazowych w jednostki tekstu” (Markowski 2006: 56). Należą więc do nich:

a) błędy w zakresie związku zgody – według Dubisza stanowią: „wykolejenia polegające na niezgodnieniu formy wyrazu orzekającego z formą wyrazu orkeślonego (Dubisz 1994,2002 : 105). Do tego rodzaju błędów Dubisz zalicza m.in.:

- wykolejnie w zakresie niezgodnienia formy orzeczenia z formą podmiotu np. **Jego potomkowie ciągnęły rydwan.*, **Istoty takie będą różnili się od nas mentalnościami* itd.

- niezgodnienie formy przydawki przymiotnej z formą określanego przez nią rzeczownika np. **niezdyscyplinowani dzieci* zam. *niezdyscyplinowane dzieci* itd.

- niedostosowanie formy zaimka przymiotnego występującego w funkcji wskaźnika zespolenia zdania przydawkowego do formy wyrazu, do którego ów zaimek się przyłącza np. *Nie należy wierzyć osobom, którzy zajmują wysokie stanowiska* zam. *Nie należy wierzyć osobom, które zajmują wysokie stanowiska* itd. (Dubisz 1994, 2002: 105).

b) błędy w zakresie związku rzędu – polegają na: „niedostosowaniu formy wyrazu określającego do wymagań wyrazu określanego” (Dubisz 1994, 2002: 105). Do błędów w zakresie związku rzędu Dubisz zalicza:

- niewłaściwe stosowanie formy orzecznika np. **słowo jego było świętym* zam. *święte* itd.

- stosowanie dopełniacza częściowego np. **Kilku towarzyszy Odyseusza jadło tych owoców* zam. *te owoce* itd.

- zastępowanie właściwych form syntetycznych formami analitycznymi np. **miłość do ojczyzny* zam. *miłość ojczyzny* itd. (Dubisz 1994, 2002: 105).

c) błędy w używaniu przyimków np. **na szkole średniej* zam. *w szkole średniej*, **przebierz się do piżamy* zam. *przebierz się w piżamę*, **stałam u kasy* zam. *stałam przy kasie* itd.

d) błędy w zakresie używania wyrażen przyimkowych np. **zakochać się do kogoś* zam. *zakochać się w kimś*, **przgotowywał się na przemówienie* zam. *przgotowywał się do przemówienia*, **między najlepsze należą* zam. *do najlepszych należą* itd.

e) niepoprawne skróty składniowe np. **Organizuje i kieruje ruchem oporu na tych terenach* zam. *Organizuje ruch oporu na tych terenach i kieruje nim* itd.

f) niepoprawne konstrukcje z imiesłowowym równoważnikiem zdania np. **Zdając egzamin, został przyjęty na studia* zam. *Zdawszy egzamin, został przyjęty na studia* itd.

g) konstrukcje niepoprawne pod względem szyku np. **O piątej godzinie rozpoczęła się kolacja* zam. *O godzinie piątej rozpoczęła się kolacja* itd.

h) zbędne zapożyczenia składniowe np. **Założenia te wydają się być sensowne* zam. *Założenia te wydają się sensowne* itd. (Markowski 2006: 57).

4 Analiza błędów językowych

Analizę błędów językowych przeprowadzono wśród studentów polonistyki. Mianowicie chodzi o studentów pierwszego, drugiego i trzeciego roku, dla których język polski jest językiem obcym. Językiem pierwszym jest język czeski. Materiał pochodzi z prac pisemnych studentów. Zebrany został w roku akademickim 2011/2012 i 2012/2013. W korpusie znalazło się 214 prac pisemnych od 53 studentów, z czego wynika liczna grupa błędów. Grupa ta stanowiła 1180 błędów językowych. Wśród wszystkich błędów pojawiły się cztery najważniejsze typy, a więc: błędy gramatyczne, leksykalne, ortograficzne oraz interpunkcyjne. Z analizy wynika, że najliczniejszą liczbę stanowiły błędy gramatyczne: składnia + fleksja (515 tj. 44%), na drugim miejscu znajdują się błędy leksykalne (324 tj. 27%), zaraz po błędach leksykalnych są ortograficzne (307 tj. 26%) i ostatnie miejsce zajęły błędy interpunkcyjne (34 tj. 3%). Trzeba ponadto podkreślić to, że poziom znajomości języka polskiego jako obcego nie jest na każdym roku u wszystkich studentów jednolity. Chodzi o to, że na każdym roku są studenci, którzy zaczynają lub zaczynali naukę języka polskiego od podstaw, ale także w każdej klasie jest kilku studentów, którzy spotkali się już z językiem polskim, więc ich poziom może być wyższy niż poziom studentów, którzy zaczynają lub zaczynali naukę języka polskiego jako obcego „od zera”. Klasyfikację przeprowadzono na podstawie klasyfikacji Andrzeja Markowskiego (Markowski 2006: 56-59) oraz w oparciu o badany materiał. Za każdym razem podawano błąd wraz z kontekstem wypowiedzi, czyli zdanie. Poniżej zostanie zaprezentowana klasyfikacja, która powstała na podstawie analizy razem z poszczególnymi przykładami. Najpierw zostaną przedstawione ogólne błędy popełniane przez wszystkich studentów niezależnie od roku studiów, następnie zostanie zwrócona uwaga na błędy popełniane tylko przez studentów każdego roku.

4.1 Klasyfikacja błędów językowych, która powstała na podstawie analizy

1. Błędy gramatyczne

1.1 Składniowe

1.1.1 Błędny wybór przypadka po negacji (1 rok)

1.1.2 Rekcja czasowników (3 rok, 2 rok, 1 rok)

1.1.3 Błędy w używaniu przyimków

1.1.3.1 Użycie niewłaściwego przyimka **(3 rok, 2 rok, 1 rok)**

1.1.3.2 Błędy w zakresie używania wyrażen przyimkowych **(3 rok)**

1.1.3.3 Użycie niewłaściwej formy właściwego przyimka **(3 rok)**

1.1.4 Błędy w używaniu spójników

1.1.4.1 Użycie niewłaściwego spójnika **(3 rok)**

1.1.4.2 Użycie właściwego spójnika w niewłaściwym znaczeniu **(3 rok)**

1.1.5 Błędy pod względem szyku **(2 rok)**

1.1.6 Błędy w zakresie związku wzajemnopodrzednego **(2 rok)**

1.2 Fleksyjne

1.2.1 Wybór niewłaściwej postaci tematu fleksyjnego **(3 rok, 2 rok, 1 rok)**

1.2.2 Błędy w odmianie zaimków

1.2.2.1 Niewłaściwa odmiana właściwego zaimka **(3 rok)**

1.2.3 Wybór niewłaściwej końcówki fleksyjnej **(3 rok, 2 rok, 1 rok)**

1.2.4 Wybór niewłaściwego wzorca odmiany **(1 rok)**

2. Błędy leksykalne

2.1 Słownikowe

2.1.1 Rzeczowniki **(3 rok, 2 rok, 1 rok)**

2.1.2 Czasowniki **(3 rok, 2 rok, 1 rok)**

2.1.3 Przymiotniki **(3 rok, 2 rok, 1 rok)**

2.1.4 Przysłówki **(2 rok)**

2.1.5 Liczebniki **(2 rok)**

2.1.6 Nieistniejące nowotwory **(3 rok)**

2.1.7 Zaimki

2.2 Frazologiczne **(3 rok)**

2.3 Słowotwórcze **(3 rok)**

3. Błędy ortograficzne

3.1 Użycie niewłaściwej litery **(3 rok, 2 rok, 1 rok)**

3.1 Niewłaściwe użycie małej litery **(3 rok, 2 rok, 1 rok)**

3.3 Niewłaściwe użycie wielkiej litery **(1 rok)**

3.4 Niewłaściwa pisownia łączna **(3 rok, 2 rok, 1 rok)**

3.5. Niewłaściwa pisownia rozłączna **(3 rok, 2 rok, 1 rok)**

4. Błędy interpunkcyjne

4.1 Brak właściwego znaku interpunkcyjnego – przecinek **(3 rok, 2 rok, 1 rok)**

4.2 Zbędne użycie znaku interpunkcyjnego – kropka (2 rok)

4.3 Zbędne użycie znaku interpunkcyjnego – przecinek (2 rok)

4.2 Błędy popełniane przez wszystkich studentów jednocześnie

1.1.2 Rekcja czasowników

Trudnością w tekstach studentów było niewątpliwie używanie czasowników z odpowiednim przypadkiem, czyli rekcja. Najczęstszy problem pojawiał się u czasowników łączących się z biernikiem np. *lubić, mieć, naklejać, powodować, poznawać, zaprosić, znaleźć* i dopełniaczem np. *dostać, dowiedzieć się, słuchać, szukać, uczyć się, używać, zapomnieć*.

Biernik

*Ja *lubię miasta Krakowa.*

Ja lubie miasto Kraków.

*Lubię również polską *kuchni.*

Lubię również polską kuchnię.

*Oni mieli *dużu fermu.*

Oni mieli dużą fermę.

*Naklejam *znaczka na list.*

Naklejam znaczek na list.

*...powodował *różnych kłopotów...*

...powodował różne kłopoty...

*Poznałam *nowe przyjaciele z Czech i z Polski.*

Poznałam nowych przyjaciół z Czech i z Polski.

*Przeważnie wyobrażałem sobie wakacje, że wygram dużo pieniędzy w loterii i wszystkich ***swoje kolegi**, koleżanki zaproszę na wielki statek i że opłyniemy cały świat.*

*Przeważnie wyobrażałem sobie wakacje, że wygram dużo pieniędzy w loterii i wszystkich **swoich kolegów** i koleżanki zaproszę na wielki statek i że opłyniemy cały świat.*

*W zeszłym semestrze miałem taki pomysł, że jak zdam wszystkie egzaminy, znajdę sobie ***pracy** za granicą.*

*W zeszłym semestrze miałem taki pomysł, że jak zdam wszystkie egzaminy, znajdę sobie **pracę** za granicą.*

Dopełniacz

*Babcia, kiedy to usłyszała, dostała prawie ***zawał serca**.*

*Babcia, kiedy to usłyszała, dostała prawie **zawału serca**.*

*Kiedy dowiedziałam się ***imię** osoby, która wszystko spowodowała, byłam zaniepokojona.*

*Kiedy dowiedziałam się **imienia** osoby, która wszystko spowodowała, byłam zaniepokojona.*

*Z chęcią chciałabym nawet słuchać ***muzykę metalowa**.*

*Z chęcią chciałabym nawet słuchać **muzyki metalowej**.*

*Pewnego dnia przyjechał do wsi piękny młody chłopak, który szukał ***pracę**.*

*Pewnego dnia przyjechał do wsi piękny młody chłopak, który szukał **pracy**.*

*Uczę się ***język polski i język niemiecki**.*

*Uczę się ***języka polskiego i języka niemieckiego**.*

*Używamy ***komputeru, kalkulatoru**, tej maszyny.*

*Używamy **komputera, kalkulatora**, tej maszyny.*

1.1.3.1 Użycie niewłaściwego przyimka

Przyimki należą do nieodmiennych części mowy. Pełnią funkcję składniową, dlatego błędy w obrębie przyimków zostały zaliczone do błędów gramatycznych składniowych (Strutyński 2009: 192). Funkcja składniowa przyimków polega na: „wskazywaniu syntaktycznych stosunków niewspółrzędnych (przestrzennych, czasowych, przyczynowych i in.) między składnikami wypowiedzenia” (Strutyński 2009: 192). Przyimki dzielą się na pierwotne (jednosylabowe) i wtórne, które są połączeniami pierwotnymi (Strutyński 2009: 192). W analizie zbadano, że studenci tłumaczący zdania na język polski, pozostawiają czeskie przyimki w zdaniach polskich, w związku z tym popełniają błędy gramatyczne składniowe nazywane interferencją językową.

*Leżałabym tylko ***u** morza.*

*(Ležela bych jenom **u** moře).*

*Leżałabym tylko **nad** morzem.*

****Na internecie** znalazłam, że nBank nie pobiera opłat i prowadzi też bankowość internetową.*

*(**Na intenetu** jsem našla, že nBanka má internetové bankovníctví a nepobírá poplatky).*

***W internecie** znalazłam, że nBank nie pobiera opłat i prowadzi też bankowość internetową.*

*Zaczęłam organizować naszą podróż ***do** świata.*

*(Začala jsem plánovat naši cestu **do** světa).*

*Zaczęłam organizować naszą podróż **po** świecie.*

*W lipcu pojechałam na urlop ***do** Tatr.*

*(V červenci jsem jela na dovolenou **do** Tater).*

*W lipcu pojechałam na urlop **w** Tatry.*

*Przebierz się ***do** piżamy.*

*(Obleč se **do** pyžama).*

*Przebierz się **w** piżamę.*

*Jak byłem młodszy, robiłem ***o** wakacjach to, co chciałem.*

(Když jsem byl malý, dělal jsem o prázdninách to, co jsem chtěl).

*Jak byłem młodszy, robiłem *w wakacje to, co chciałem.*

*Babcia się na kota gniewa i tak śpi kot *na ogrodzie.*

(Babička se na kočku zlobí, a tak spí kočka na zahradě).

Babcia się na kota gniewa i tak śpi kot w ogrodzie.

*W dwudziestym wieku moja ojczyzna była połączona ze swoim sąsiadem Słowacją, ale od roku 1993 są te kraje niezależne *na sobie.*

(Ve dvacátém století byla moje rodná země sloučena se svým sousedem Slovenskem, ale od roku 1993 jsou tyto dva kraje na sobě nezávislé).

W dwudziestym wieku moja ojczyzna była połączona ze swoim sąsiadem Słowacją, ale od roku 1993 są te kraje niezależne od siebie.

**Na szkole średniej...*

(Na střední škole).

W szkole średniej...

**O weekendu znów pracuję.*

(O víkendu znovu pracuju).

W weekend znów pracuję.

1.2.1 Wybór niewłaściwej postaci tematu fleksyjnego

Z zakresu morfologii temat fleksyjny to: „część wyrazu tekstowego pozostała po odcięciu końcówki fleksyjnej przypadkowej lub osobowej” (Strutyński 2009: 132). W tematach fleksyjnych może zachodzić wymiana morfonologiczna spółgłoskowa lub samogłoskowa. Wyrazy, które mają taki temat nazywane, są wyrazami zmiennotematowymi (Strutyński 2009: 132).

W pracach studentów uczących się języka polskiego jako obcego, pojawiły się błędy w wyborze niewłaściwej postaci tematu fleksyjnego. Chodzi przede wszystkim o czasowniki, w których występuje wymiana samogłoskowa, np. *chcieć, oniemieć, powiedzieć, przypomnieć, rozumieć, siedzieć, umieć, widzieć, wiedzieć* itp.

**...chcieliśmy zjeść coś typowego...*

...chciałyśmy zjeść coś typowego...

*Niestety żebrak z przestrachu i niespodzianki *oniemiel.*

Niestety żebrak z przestrachu i niespodzianki oniemiał.

*Izolda *powiedziela...*

Izolda powiedziała...

*Zamknęłam drzwi i wyszłam z domu, *przypomniałam sobie, że w kuchni wrze woda na herbatę i cofnęłam się.*

Zamknęłam drzwi i wyszłam z domu, przypomniałam sobie, że w kuchni wrze woda na herbatę i cofnęłam się.

*...wszyscy *rozumieli...*

...wszyscy rozumieli...

*Niestety marzenie Magdy o dzieciątku było tak silne, że zanim skończyła pracować i poszła na emeryturę, zwariowała i tylko *siedziela w swoim fotelu.*

Niestety marzenie Magdy o dzieciątku było tak silne, że zanim skończyła pracować i poszła na emeryturę, zwariowała i tylko siedziała w swoim fotelu.

*Boję się, że nie będę *umieł zrobić tego ćwiczenia.*

Boję się, że nie będę umiał zrobić tego ćwiczenia.

*...*widziałabym...*

...widziałabym...

**Wiedzielo się o nim, że ma zawsze pecha, nic mu się nie udało.*

Wiedziało się o nim, że ma zawsze pecha, nic mu się nie udało.

1.2.3 Wybór niewłaściwej końcówki fleksyjnej

Strutyński w *Gramatyce polskiej* definiuje końcówkę fleksyjną jako: „morfem formotwórczy, który różnicując wyrazy tekstowe określonego leksemu wskazuje na ich funkcje składniowe” (Strutyński 2009: 133). Podstawowy podział końcówek fleksyjnych to podział na: osobowe i przypadkowe (Strutyński 2009: 133).

Z analizy wynika, że wszyscy studenci popełniają błędy w końcówkach fleksyjnych przypadkowych. Dotyczy to zwłaszcza rzeczowników rodzaju męskiego znajdujących się w miejscowniku oraz rzeczowników rodzaju męskiego w dopełniaczu.

W deklinacji męskiej, rzeczowniki rodzaju męskiego w miejscowniku mogą mieć dwojaką końcówkę, *-e* lub *-u*. Wybór tych końcówek zależy od tego, czy rzeczownik jest twardo- lub miękko-tematowy. Końcówka *-e* jest właściwa rzeczownikom twardotematowym z wyjątkiem *syn*, *pan*, *dom* oraz rzeczownikom o tematach zakończonych na *-k*, *-g*, *-ch*, natomiast końcówkę *-u* przybierają rzeczowniki miękko-tematowe i twardotematowe o wygłosie tematu na *-k*, *-g*, *-ch* oraz *syn*, *pan*, *dom* (Strutyński 2009: 148).

Rzeczowniki rodzaju męskiego mogą mieć w dopełniaczu także dwojaką końcówkę *-a*, lub *-e*. Końcówka *-a* jest właściwa rzeczownikom żywotnym typu *kot* - *kota*, *pies* - *psa*, *krokodyl* - *krokodyla*. Dalej końcówkę *-a* przybierają rzeczowniki, które stanowią specyficzną grupę, chodzi o: nazwy narzędzi, np. *młotek* - *młotka*, naczyń np. *garnek* - *garnka*, papierosów, części ciała np. *nos* - *nosa*, tańców np. *walc* - *walca*, miesięcy np. *kwiecień* - *kwietnia*, miar i wag np. *centymetr* - *centymetra*, *kilogram* - *kilograma*, oraz rzeczowniki miękko-tematowe (Strutyński 2009: 148).

Rzeczowniki w miejscowniku

*Nie lubię zawsze opalać się i chodzić *w kostiumu kąpielowym.*

Nie lubię zawsze opalać się i chodzić w kostiumie kąpielowym.

*W czasie weekendu pracowałam *w sklepu.*

W czasie weekendu pracowałam w sklepie.

*Człowiek jest ciągle *w kontakcie z językiem.*

Człowiek jest ciągle w kontakcie z językiem.

...***w domie...**

...**w domu...**

Rzeczowniki w dopełniaczu

*Musiałam iść pracować ***do dzienniku** na praktyki do Najwyższego Urzędu Kontroli.*

*Musiałam iść pracować **do dziennika** na praktyki do Najwyższego Urzędu Kontroli.*

*Przeżyć tydzień bez pracy, telewizji i ***interneta**.*

*Przeżyć tydzień bez pracy, telewizji i **internetu**.*

*Włożyć do wysmarowanego ***rondelu** i piec w piekarniku około 30 minut.*

*Włożyć do wysmarowanego **rondla** i piec w piekarniku około 30 minut.*

*Na końcu ***semestra** musiałam pisać kilka egzaminów.*

*Na końcu **semestru** musiałam pisać kilka egzaminów.*

*Kilo ***seru**.*

*Kilo **sera**.*

2.1.1 Rzeczowniki

Rzeczowniki należą do odmiennych części mowy. Prymarnie pełnią funkcję składniową podmiotu. Sekundarnie mogą pełnić funkcje przydawki np. *brat mamy*, dopełnienia np. *Czytam książkę.*, orzecznika np. *Paweł jest nauczycielem.*, oraz okolicznika np. *Spojrzał na nią ze zdziwieniem*. Rzeczowniki oznaczają osoby, przedmioty, zwierzęta, zjawiska, przyrody, rzeczy. Podstawowo rzeczowniki można podzielić na: 1) konkretne, czyli takie, które realnie istnieją w rzeczywistości np. *dąb, piwo, piasek, deszcz, człowiek*, 2) abstrakcyjne, które nie oznaczają konkretnych obiektów np. *mądrość, myśl, zazdrość, Zeus* itp. (Strutyński 2009: 135).

Na podstawie zbadanego materiału wynika, że studenci popełniają najczęściej błędy w używaniu rzeczowników, które mają konkretne znaczenie np. *kartka* : *pocztówka*, *mąż* : *mężczyzna*, *panewka* : *patelnia*, *recepta* : *przepis*, *gród* : *zamek*, *podarunek* : *prezent*, *brunetka* : *szatynka* i in. Natomiast pojawiło się też

kilka rzeczowników abstrakcyjnych. Mianowicie chodziło np. o rzeczowniki typu: *przestęp : przestępstwo, partia : paczka, sen : marzenie, temat : tematyka, prawda : racja* itp.

Rzeczowniki konkretne

*Dlatego spracerowaliśmy po rynku, kupowaliśmy sobie ***kartki** i inne upominki.*

kartka = luźny kawałek papieru, też część składowa książki, zeszytu, czasopisma itp.

*Dlatego spacerowaliśmy po rynku, kupowaliśmy sobie **pocztówki** i inne upominki.*

pocztówka = kartka z fotografią lub obrazkiem służąca do korespondencji.

*Potem zobaczyłam ***meża**, który wyglądał jak mój ojciec.*

mąż = mężczyzna pozostający z kobietą w związku małżeńskim.

*Potem zobaczyłam **mężczyznę**, który wyglądał jak mój ojciec.*

mężczyzna = osoba dorosła płci męskiej.

*Najpierw pokroją kielbasę i dadzą ją na gorącą ***panewkę**.*

panewka = część stawu - zagłębienie w kości, w którym porusza się główka innej kości.

*Najpierw pokroją kielbasę i dadzą ją na gorącą ***patelnię**.*

patelnia = to płaskie naczynie z długą rączką, służące do smażenia potraw.

****Recepty** różnych sposobów przygotowania można znaleźć w internecie.*

recepta = pisemne zlecenie lekarskie, na którego podstawie apteka wydaje leki.

***Przepisy** różnych sposobów przygotowania można znaleźć w internecie.*

przepis = wskazówka określająca sposób wykonywania czegoś, zwłaszcza sposób przyrządzania jakiejś potrawy.

*Odwiedziłem też miasto Brno, gdzie byłem na ***gródzie** Špilberk.*

gród = dawna osada obronna lub warowna siedziba księcia.

*Odwiedziłem też miasto Brno, gdzie byłem na **zamku** Špilberk.*

zamek = okazała budowla mieszkalno-obronna, dawniej rezydencja królów, książąt i magnatów.

*W Polsce zwykle wkładają się ***podarunki** pod poduszki lub do bucików.*

podarunek = to, co się komuś daje na własność w celu sprawienia mu radości.

*W Polsce zwykle wkładają się **prezenty** pod poduszki lub do bucików.*

prezent = to, co się komuś darowuje, zwykle z jakiejś okazji.

*Ona jest ładną, wysportowaną ***brunetką**.*

brunetka = kobieta o czarnych włosach.

*Ona jest ładną, wysportowaną **szatynką**.*

szatynka = kobieta o ciemnych włosach.

Rzeczowniki abstrakcyjne

*...oskarżyć o ***przestęp**...*

przestęp = roślina o drobnych kwiatach lub krok niektórych zwierząt, polegający na stawianiu w taki sposób, że trop nogi tylnej znajduje się nieco przed tropem nogi przedniej.

*...oskarżyć o **przestępstwo**...*

przestępstwo = czyn zabroniony przez ustawę pod groźbą kary jako społecznie niebezpieczny.

*Teraz już nasza ***partia** nie ma tyle czasu na społeczne rzeczy jak kiedyś.*

partia = organizacja polityczna.

*Teraz już nasza **paczka** nie ma tyle czasu na społeczne rzeczy jak kiedyś.*

paczka = potocznie - grupa zaprzyjaźnionych ludzi.

*Jej wielki ***sen** jest pojechać na Karaiby.*

sen = to, co się śni, człowiekowi śpiącemu.

*Jej wielkim **marzeniem** jest pojechać na Karaiby.*

marzenie = przedmiot pragnień i dążeń.

...jeżeli chodzi o serial lub film ***z tematem** gastronomicznym...

temat = to, co stanowi podstawową myśl, przedmiot rozmowy, pracy, utworu itp.

...jeżeli chodzi o serial lub film **o tematyce**...

tematyka = ogół zagadnień poruszanych w jakimś dziele naukowym, artystycznym, w czasopiśmie itp.

Nie mam ***prawdę**?

prawda = to, co jest zgodne z rzeczywistością.

Nie mam **racji**?

racja = jeśli ktoś ma rację, to mówi lub robi coś, co jest prawdziwe lub słuszne, mieć rację, ale mówić prawdę.

2.1.2 Czasowniki

Czasownik jest odmienną częścią mowy. Oznacza on procesy, czyli stany i czynności. Odmieniany jest przez osoby, czasy, liczby. Prymarnie pełni funkcję orzeczenia, jednocześnie może pełnić funkcję sekundarną podmiotu np. *Biegać jest przyjemne.*, przydawki np. *Deszcz padający z nieba.*, dopełnieniem np. *Lubię czytać.* lub okolicznika np. *Idę kupić mleko* (Strutyński 2009: 156).

W tekstach studentów znalazły się czasowniki, które zostały użyte w błędnym kontekście zdania np. *grać : bawić się, studiować : uczyć się, pokazać się : okazać się, zwiedzić : odwiedzić, oblać : podlać, udać się : wydarzyć się* itp.

Kot woli ***grać się** z jajkami, które goni po domu.

grać = brać udział w grach towarzyskich, sportowych lub hazardowych.

Kot woli **bawić się** z jajkami, które goni po domu.

bawić się = spędzać aktywnie czas, robić coś dla przyjemności.

Wcześniej niż zaczęłam chodzić do szkoły wyższej ***studiowałam** w gimnazjum w Ołomuńcu.

studiować = uczyć się na wyższej uczelni.

Wcześniej niż zaczęłam chodzić do szkoły wyższej **uczyłam się** w gimnazjum w Ołomuńcu.

uczyć się = przyswajać sobie pewien zasób wiedzy, zdobywać jakąś umiejętność, uczyć się w szkole średniej.

***Pokazało się**, że jest córką od właściciela biura podróży, z którym mieliśmy na początku te kłopoty.

pokazać się = stać się widocznym, dać się zobaczyć.

Okazało się, że jest córką od właściciela biura podróży, z którym mieliśmy na początku te kłopoty.

okazało się = dać się poznać jako ktoś lub coś, stać się oczywistym.

Gdybym pojechał do Polski, na pewno chciałbym ***odwiedzić** Jeziora Mazurskie.

odwiedzić = kogoś.

Gdybym pojechał do Polski, na pewno chciałbym **zwiedzić** Jeziora Mazurskie.

zwiedzić = obejrzeć miejsce, spacerując lub podróżując po nim.

***Oblej** kwiaty.

oblać = polać coś po powierzchni lub ze wszystkich stron.

Podlej kwiaty.

podlać = dostarczyć roślinom odpowiednią ilość wody lub płynnego nawozu.

Co ***udało się** przed tym.

udać się = jeśli coś się udało, to odbyło się lub zakończyło się zgodnie z naszymi życzeniami lub jest/nie jest, jak byśmy chcieli.

Co **wydarzyło się** przed tym.

wydarzyć się = jeśli coś, zwykle ważnego, wydarzyło się, to stało się zwłaszcza przypadkiem.

2.1.3 Przymiotniki

Przymiotniki podobnie jak rzeczowniki i czasowniki należą do odmiennych części mowy. Przymiotniki określają cechy i właściwości rzeczowników, pełnią więc prymarną funkcję składniową przydawki. Odmieniane są przez liczby, rodzaje oraz przypadki. Przymiotniki dzielą się ze względu na ich znaczenie, to znaczy na: 1) jakościowe, czyli takie, które oznaczają właściwości i cechy przedmiotów,

przysługujących im z natury np. *niebieskie niebo, zielona trawa, młody człowiek*.
2) relacyjne, które oznaczają relację do innych przedmiotów, czynności lub stanów np. *psi ogon* („ogon psa”), *brodaty człowiek* („człowiek z brodą”) (Strutyński 2009: 179).
W tekstach studentów pojawiły się błędy leksykalne słownikowe w przymiotnikach takich jak np. *dobry* : *pozytywny*, *nieznajomy* : *nieznany*, *znany* : *znajomy*, *lekki* : *łatwy*, *wielki* : *duży*, *cudzy* : *obcy*, *nerwowy* : *zdeenerwowany*, *społeczny* : *wspólny* itd.

*Mój stosunek do Polski jest bardzo ***dobry**.*

dobry = zgodny z zasadami moralnymi, godny naśladowania.

*Mój stosunek do Polski jest bardzo **pozytywny**.*

pozytywny = coś, co jest pozytywne, oceniamy jako dobre lub korzystne.

*Ponieważ nie udało im się założyć rodziny z jakiegoś ***nieznajomego** powodu, zdecydowali się pozostać tylko razem do końca życia.*

nieznajomy = taki, którego się nie zna, osoba nieznana komuś.

*Ponieważ nie udało im się założyć rodziny z jakiegoś **nieznanego** powodu, zdecydowali się pozostać tylko razem do końca życia.*

nieznany = coś, co jest nieznanne, tajemnicze.

*W 6 wieku Wawel i Kraków ***był znajomy** pod nazwą „twierdza”.*

znajomy = taki, którego się zna, taki, o którym ktoś coś wie, z którym się zetknął.

*W 6 wieku Wawel i Kraków **były znane** pod nazwą „twierdza”.*

znany = taki, którego wszyscy znają, taki, który jest znany wielu osobom.

*Takie dzieci potem ***lekko** zostaną uzależnione od alkoholu czy narkotyków.*

lekki = mało ważący.

*Takie dzieci potem **łatwo** zostaną uzależnione od alkoholu czy narkotyków.*

łatwy = prosty, nieskomplikowany.

*Najgorsze na tym wszystkim było, że na Słowacji żyje ***wielka** mniejszość Romów.*

wielki = znaczący pod względem rozmiarów, liczby, ilości lub wartości.

*Najgorsze na tym wszystkim było, że na Słowacji żyje **duża** mniejszość Romów.*

duży = duża liczba, ilość.

*Już przez długi czas planuję wyjechać za granicę i spędzić wakacje w ***cudzej ziemi**.*

cudzy = należący do kogoś innego.

*Już przez długi czas planuję wyjechać za granicę i spędzić wakacje w **obcym kraju**.*

obcy = należący do innego państwa, właściwy mu, nieznany komuś.

*Byłam bardzo ***nerwowa** z tej sytuacji.*

nerwowy = choleryk.

*Byłam bardzo **zdenerwowana** z tej sytuacji.*

zdenerwowany = taki, który odczuwa niepokój lub rozdrażnienie.

*Na tym rysunku jest jeden z wielu pięknych ***społecznych** wieczoru.*

społeczny = to taki, który dotyczy społeczeństwa, np. jego charakteru, sposobu organizacji lub miejsca, jakie zajmują w nim poszczególni jego członkowie.

*Na tym rysunku jest jeden z wielu pięknych **wspólnych** wieczoru.*

wspólny = wykonywany lub przeżywany przez wiele osób, razem z innymi.

3.1 Użycie niewłaściwej litery

Jak już wyżej wspomniano, błędy ortograficzne stanowią dwadzieścia sześć procent ze wszystkich błędów popełnianych przez studentów uczących się języka polskiego. Najliczniejszą grupę spośród błędów ortograficznych stanowiło tzw. użycie niewłaściwej litery. W kategorii tej pojawiły się błędy dotyczące alternacji, przede wszystkim chodziło o alternację ó : o. Zauważono także używanie niewłaściwej litery u w wyrazach, w których powinno być ó. Trzeba również wspomnieć częsty błąd odnoszący się do pisania e zamiast ę w bierniku oraz w 1. o. lp.

Alternacja ó : o

*...używać polskiego języka w ***mówie**...*

*...używać polskiego języka w **mowie**...*

*...do ***Kraków**a...*

*...do **Krakow**a...*

*Chcieliśmy ze sobą zabrać namioty, *spiwóry i rowery.*

*Chcieliśmy ze sobą zabrać namioty, **śpiwory** i rowery.*

*Do Ołomuńca pojadę *samochódem.*

*Do Ołomuńca pojadę **samochodem**.*

*...więc musiałam pomagać moim rodzicom w *ogróźnie...*

*...więc musiałam pomagać moim rodzicom w **ogrodzie**...*

*Pies śpi pod tamtym *stólem.*

*Pies śpi pod tamtym **stolem**.*

*Ela nie będzie *mógła jutro przyjść na zebranie.*

*Ela nie będzie **mogła** jutro przyjść na zebranie.*

Niewłaściwe użycie u otwartego

*...np. żubrówka z kwaśnymi *ogurkami...*

*...np. żubrówka z kwaśnymi **ogórkami**...*

*Już przez *dlógi czas planuję wyjechać gdzieś za granicę i spędzić wakacje w obcym kraju.*

*Już przez **dlugi** czas planuję wyjechać gdzieś za granicę i spędzić wakacje w obcym kraju.*

*Piotr jest oskarżony o *zabujstwo.*

*Piotr jest oskarżony o **zabójstwo**.*

*...*wogule...*

*...w **ogóle**...*

używanie e zamiast ę w bierniku lub w 1. os. lp.

*W czasie wakacji czytałam ***książke**.*

*W czasie wakacji czytałam **książkę**.*

*Mam ***nadzieje**.*

*Mam **nadzieję**.*

*Wyjechać za ***granice** i zamieszkać tam, wydaje się świetnym pomysłem.*

*Wyjechać za **granicę** i zamieszkać tam, wydaje się świetnym pomysłem.*

****Myśle**, że to jedzenie jest całkiem łatwe do przygotowania.*

***Myślę**, że to jedzenie jest całkiem łatwe do przygotowania.*

****Ciesze** się na jutro.*

***Cieszę** się na jutro.*

*...potem ***ide** spać...*

*...potem **idę** spać...*

3.2 Niewłaściwe użycie małej litery

Do błędów ortograficznych zalicza się także niewłaściwe użycie małej litery. *Słownik ortograficzny z zasadami pisowni i interpunkcji* podaje zasady używania małej litery. Małą literą pisanę są nazwy dni tygodnia, miesiący, okresów kalendarzowych, nazwy zwyczajów, obrzędów, zabaw gier, nazwy gatunkowe utworów literackich, muzycznych, programów radiowych, telewizyjnych, nazwy tytułów naukowych i zawodowych, godności oraz stopni wojskowych. Małą literą pisane są także nazwy stron świata, obiektów geograficznych, nazwy wyrobów przemysłowych, zwłaszcza samochodów, motocykli, artykułów spożywczych, nazwy sztucznych języków międzynarodowych, nazwy członków bractw, grup wyznaniowych, zgromadzeń zakonnych, nazwy mieszkańców miast, wsi i osiedli, nazwy członków partii politycznych, organizacji społecznych, członków zespołów artystycznych i sportowych, absolwentów szkół, członków grup nieformalnych, nazwy jednostek administracyjnych

(współczesnych i dawnych). Dalej małą literę piszemy w przymiotnikach utworzonych od nazw krajów, kontynentów, narodów, plemion, miejscowości, przymiotnikach jakościowych oraz nazwach tonacji molowych (Polański, Żmigrodzki 1999: 58-60).

Najwięcej błędów popełniają studenci w nazwach narodowości oraz nazwach własnych. Według zasad *Słownika ortografii i interpunkcji* nazwy narodowości i nazwy własne powinno się pisać wielkimi literami.

Narodowości

*On ma 28 lat i jest *francuzem.*

*On ma 28 lat i jest **Francuzem.***

*Sylwia jest *słowaczką.*

*Sylwia jest **Słowaczką.***

*...i mnóstwo z nich było bardzo podobnych do *czechów...*

*...i mnóstwo z nich było bardzo podobnych do **Czechów...***

*Za jakiś czas spotkałem dwóch wspaniałych *polaków.*

*Za jakiś czas spotkałem dwóch wspaniałych **Polaków.***

*Właściwie najdłużej działającym papieżem katolickim był Jan Paweł II, który był *polakiem.*

*Właściwie najdłużej działającym papieżem katolickim był Jan Paweł II, który był **Polakiem.***

Nazwy własne

*Chciałabym zwiedzić *jeziora mazurskie.*

*Chciałabym zwiedzić **Jeziora Mazurskie.***

*Musiałm iść pracować do dziennika na praktyki do *najwyższego urzędu kontroli.*

*Musiałm iść pracować do dziennika na praktyki do **Najwyższego Urzędu Kontroli.***

*W lipcu pojechałam na *słowację do babci.*

*W lipcu pojechałam na **Słowację** do babci.*

*Potem możemy iść w kierunku Hard Rock Cafe obok Placu Mariackiego z Mariackim kościołem i wyjdziemy na *małym rynku.*

*Potem możemy iść w kierunku Hard Rock Cafe obok Placu Mariackiego z Mariackim kościołem i wyjdziemy na **Małym Rynku**.*

*... *dzień kobiet...*

*...**Dzień Kobiet**...*

3.4 Niewłaściwa pisownia łączna

Typowym błędem pojawiającym się w tekstach studentów jest wyraz *na przykład* pisany łącznie zamiast rozdzielnie oraz cząstki *nie* z osobowymi i nieosobowymi formami czasowników.

*... *naprzykład...*

*...**na przykład**...*

*Podoba mi się *naprzykład Ukraina lub Norwegia.*

*Podoba mi się **na przykład** Ukraina lub Norwegia.*

*O, to *naprzykład moja mama i mój tata na uniwersytecie.*

*O, to **na przykład** moja mama i mój tata na uniwersytecie.*

*Byli do dwaj chuligani, których *niesposób było wychować.*

*Byli do dwaj chuligani, których **nie sposób** było wychować.*

*Nic o tym banku *niewiem.*

*Nic o tym banku **nie wiem**.*

**Niewiedziata, że chłopak ten cały czas się z tych sms-ów śmiał.*

***Nie wiedziata**, że chłopak ten cały czas się z tych sms-ów śmiał.*

W Afryce ****niebyło*** lwów ani zebr.

W Afryce ***nie było*** lwów ani zebr.

****Nierozumiałam*** wykładu profesorów i musiałam się dużo uczyć w domu.

Nie rozumiałam wykładu profesorów i musiałam się dużo uczyć w domu.

3.5 Niewłaściwa pisownia rozłączna

Problematyczne wydają się również wyrazy pisane osobno zamiast łącznie. W pracach pisemnych spostrzeżono leksemy takie jak: *naprawdę, dlaczego, dlatego, żeby* oraz wyrazy z końcówką *bym/by*.

*Jeżeli człowiek staje się niewolnikiem musi zrobić ***na prawdę** wszystko, co jego pan chce, oprócz tego, żeby powiedział „NIE”.*

*Jeżeli człowiek staje się niewolnikiem musi zrobić **naprawdę** wszystko, co jego pan chce, oprócz tego, żeby powiedział „NIE”.*

*Praca, którą ***na prawdę** chciałabym wykonywać to pielęgniarstwo.*

*Praca, którą **naprawdę** chciałabym wykonywać to pielęgniarstwo.*

*Ale frytki są ***na prawdę** świetne.*

*Ale frytki są **naprawdę** świetne.*

*I ***dla czego** chcę tutaj właśnie pracować?*

*I **dla czego** chcę tutaj właśnie pracować?*

*...***dla tego** lubiłem język polski...*

*...**dla tego** lubiłem język polski...*

*Nigdy tego nie zrobiłam ***dla tego**, że nie chcę podróżować tylko sama.*

*Nigdy tego nie zrobiłam **dla tego**, że nie chcę podróżować tylko sama.*

****Że by** się jakoś porozumieć z rodziną, z przyjaciółmi albo po prostu gdziekolwiek jesteśmy.*

***Żeby** się jakoś porozumieć z rodziną, z przyjaciółmi albo po prostu gdziekolwiek jesteśmy.*

*Dwadzieścia lat temu uświadomił sobie, że chciałby mieć żonę, która byłaby z nim, ***gdy by** on chciał, troszczyła się o niego...*

*Dwadzieścia lat temu uświadomił sobie, że chciałby mieć żonę, która byłaby z nim, **gdyby** on chciał, troszczyła się o niego...*

*To wszystko i dużo więcej ***chciała bym** przeżyć.*

*To wszystko i dużo więcej **chciałabym** przeżyć.*

*Jeżeli ***było by** możliwe ***została bym** na kolejny masaż.*

*Jeżeli **byłoby** możliwe **zostałabym** na kolejny masaż.*

4.1 Brak właściwego znaku interpunkcyjnego - przecinek

Błędy interpunkcyjne stanowiły najmniej liczną grupę wszystkich popełnianych błędów. We wszystkich tekstach (214) znalazły się tylko 34 błędy interpunkcyjne (3%). Przede wszystkim chodziło o brak właściwego znaku interpunkcyjnego, zwłaszcza przecinka. Błędy te, pojawiły się zarówno w zdaniach złożonych jak i w prostych.

Zdania złożone

*Jeżeli człowiek staje się niewolnikiem ***musi zrobić naprawdę wszystko**, co jego pan chce, oprócz tego, żeby powiedział "NIE".*

*Jeżeli człowiek staje się niewolnikiem, **musi zrobić naprawdę wszystko**, co jego pan chce, oprócz tego, żeby powiedział "NIE".*

*Codziennie robili psikusy wszystkim ***których spotkali**.*

*Codziennie robili psikusy wszystkim, **których spotkali**.*

*Moja mama jest wtedy trochę zestresowana *ponieważ musi piec ciasta.*

Moja mama jest wtedy trochę zestresowana, ponieważ musi piec ciasta.

*Wawel był również miejscem *gdzie byli koronowani królowie.*

Wawel był również miejscem, gdzie byli koronowani królowie.

*Więc muszę się postarać *żeby marzenie stało się rzeczywistością.*

Więc muszę się postarać, żeby marzenie stało się rzeczywistością.

*W zeszłych dwóch tygodniach miałam dużo pracy dlatego *że rozpoczęła się wiosna, więc musiałam pomagać moim rodzicom w ogrodzie.*

W zeszłych dwóch tygodniach miałam dużo pracy dlatego, że rozpoczęła się wiosna, więc musiałam pomagać moim rodzicom w ogrodzie.

Zdania proste

*Darek *jednak ciągle nie mógł o niej zapomnieć.*

Darek, jednak ciągle nie mógł o niej zapomnieć.

*Lubię polską kulturę *zwłaszcza muzykę.*

Lubię polską kulturę, zwłaszcza muzykę.

*No, Klara *a co ty robisz dzisiaj?*

No, Klara, a co ty robisz dzisiaj?

*Jan Paweł II *to postać dużego formatu.*

Jan Paweł II, to postać dużego formatu.

Wyżej zostały zaprezentowane przykłady błędów językowych popełnianych przez wszystkich studentów, uczących się języka polskiego jako obcego niezależnie od roku studiów. Ze zbadanego materiału widać, że studenci popełniają błędy

w gramatyce, leksyce, ortografii oraz interpunkcji. W gramatyce badano składnię i fleksję. Jeśli chodzi o składnię, to błędy pojawiły się zwłaszcza w rekcji czasowników oraz w używaniu niewłaściwych przyimków. We fleksji natomiast widać błędy w wyborze niewłaściwej postaci tematu fleksyjnego i wyborze niewłaściwej końcówki fleksyjnej, przede wszystkim przypadkowej. W leksyce zauważono najczęściej błędów w używaniu wyrazów w niewłaściwym znaczeniu (rzeczowniki, czasowniki, przymiotniki). Ortografia stanowiła także liczną grupę błędów. Szczególnie chodziło o używanie niewłaściwych liter (alternacja *ó* : *o*, używanie litery *u* zamiast *ó* oraz *e* zamiast *ę* w bierniku i 1. os. lp.), niewłaściwe użycie małej litery w nazwach własnych i narodowości, niewłaściwą pisownię łączną/rozłączną. W interpunkcji zauważono najczęściej błędów związanych z brakiem właściwego znaku interpunkcyjnego, a więc przecinka.

4.3 Błędy językowe popełniane tylko przez studentów 3 roku

Na trzecim roku przeanalizowano łącznie 73 prac od 18 studentów. Studenci popełnili łącznie 450 błędów. Wśród nich 145 (tj. 32%) to błędy leksykalne, 140 (tj. 31%) gramatyczne składniowe, 91 (tj. 20%) ortograficzne, 62 (tj. 14%) gramatyczne fleksyjne oraz 12 (tj. 3%) to błędy interpunkcyjne. Błędy, które popełniają studenci trzeciego roku, dotyczą składni, fleksji, leksyki. W zakresie ortografii i interpunkcji nie zauważono żadnych błędów typowych tylko dla trzeciego roku. Poniżej zostaną przedstawione przykłady błędów, które pojawiły się tylko w pracach studentów 3 roku.

1.1.3.2 Błędy w zakresie używania wyrażen przyimkowych

W błędach tego typu zauważono, że studenci używając wyrażen przyimkowych (czasownik + przyimek), albo zapominają dodać przyimek, który jest właściwy określone mu czasownikowi lub użyją przyimka, który jest właściwy czasownikowi czeskiemu zamiast polskiemu. Dotyczy to wyrażen taki jak np. *trpět něčím* zam. *cierpić NA coś*, *smát se někomu* zam. *śmiać się Z czegoś/kogoś*, *kopnout DO něčeho* zam. *kopnąć W coś*, *zamilovat se DO někoho* zam. *zakochać się W kimś*, *obléct se do něčeho* zam. *ubrać się W coś*, *připravovat se NA něco* zam. *przygotowywać się DO czegoś*, *patřit MEZI nejlepší* zam. *należeć DO najlepszych* itp.

Brak przyimka

*Wreszcie okazało się, że Magda cierpi ***ciężką chorobą.***

*Wreszcie okazało się, że Magda cierpi ***na ciężką chorobę.***

*Oczywiście całe miasto ***śmiało się chłopcom.***

*Oczywiście całe miasto **śmiało się z chłopców.***

Błędny przyimek

*Kopnął ***do samochodu.***

*Kopnął ***w samochód.***

*...który ***zakochał się do swojej** najpierw nie znanej córce i jej mamie...*

*...który **zakochał się w swojej** najpierw nie znanej córce i jej mamie...*

*Pan Jacek Chory ubierał się ***do kostiumu.***

*Pan Jacek Chory ubierał się ***w kostium.***

*Kiedy biskup przygotowywał się ***na przemówienie...***

*Kiedy biskup przygotowywał się **do przemówienia...***

****Między najlepsze** należą...*

***Do najlepszych** należą...*

1.1.3.3 Użycie niewłaściwej formy właściwego przyimka

Jest to błąd typowy dla 3 roku. Błąd ten, polegał na tym, że student użył przyimka, który był właściwy, ale miał niewłaściwą formę. W tekstach pojawiły się trzy typy takich przyimków, a więc chodziło o przyimki takie jak: *w - we, ze - z, pro - po.*

*Wynajmę dom 2 - piętrowy ***w Wrocławiu.***

*Wynajmę dom 2 - piętrowy **we Wrocławiu.***

*I tak malowaliśmy tylko w jednym pokoju i nie ***w wszystkich** według planu.*

*I tak malowaliśmy tylko w jednym pokoju i nie **we wszystkich** według planu.*

*Idź ***ze psem** na spacer.*

*Idź **z psem** na spacer.*

*Pewnego rana, kiedy poszłam do sklepu ***pro chleb...***

*Pewnego rana, kiedy poszłam do sklepu **po chleb...***

1.1.4.1 Użycie niewłaściwego spójnika

Spójniki wraz z przysłówkami, przyimkami, partykułami i wykrzyknikami należą do nieodmiennych części mowy (Strutyński 2009: 192). Według Strutyńskiego spójniki „oznaczają stosunki współrzędne między wyrazami i wypowiedziami oraz niewspółrzędne między wypowiedziami” (Strutyński 2009: 192-193). Spójniki można podzielić na: 1) współrzędne, wśród których dalej wymienia się spójniki łączne np. *i, oraz, także* itp., rozłączne np. *lub, albo, czy, bądź* itp., wynikowe np. *zatem, więc, dlatego* itp., przeciwstawne np. *jednak, ale, lecz* itp., oraz włączne np. *to znaczy, czyli, to jest, innymi słowy* itp., 2) podrzędne np. *by, gdyż, chociaż, ponieważ, że, żeby* itp.

W pracach pisemnych pojawiły się błędy przeważnie w zdaniach współrzędnie złożonych. Mianowicie chodziło o błędy w spójnikach współrzędnych przeciwstawnych *ale : jednak*, współrzędnych łącznych *i : również/a także*, natomiast pojawił się także błąd w użyciu spójnika współrzędnie łącznego zamiast współrzędnego przeciwstawnego *i : a*.

Spójniki przeciwstawne (ale : jednak)

*Darek, ***ale** ciągle nie mógł o niej zapomnieć.*

*Darek, **jednak** ciągle nie mógł o niej zapomnieć.*

*Przedtem, ***ale** poszedł do wypożyczalni kostiumów, tylko że wszystkie kostiumy Świętych Mikołajów były pożyczone.*

*Przedtem, **jednak** poszedł do wypożyczalni kostiumów, tylko że wszystkie kostiumy Świętych Mikołajów były pożyczone.*

Martwy, ****ale nie był.***

Martwy, ***jednak nie był.***

Spójniki łączne (i : również/a także)

Ku wielkiemu zdziwieniu ****podobał się i nowej żonie pana domu.***

Ku wielkiemu zdziwieniu ***podobał się także/również nowej żonie pana domu.***

Agnieszka musiała czarownicy przynieść żywą i martwą wodę i dlatego wykorzystwała ****i trzecie marzenie złotej rybki.***

Agnieszka musiała czarownicy przynieść żywą i martwą wodę i dlatego wykorzystwała ***również trzecie marzenie złotej rybki.***

Spójnik łączny i przeciwstawny (i : a)

Jedna miała na imię Jadwiga ****i*** druga Kunchuta.

Jedna miała na imię Jadwiga ***a*** druga Kunchuta.

Moja mama jest Polką ****i*** tata Słowakiem.

Moja mama jest Polską ***a*** tata Słowakiem.

1.1.4.2 Użycie właściwego spójnika w niewłaściwym znaczeniu

Jest to błąd, który pojawił się także tylko w pracach studentów 3 roku. Mianowicie chodzi o spójnik *który*. Został on użyty w niewłaściwym znaczeniu.

Z jednej strony chcą zarobić pieniądze, ****które by tutaj nigdy nie zyskali.***

Z jednej strony chcą zarobić pieniądze, ***których by tutaj nigdy nie zyskali.***

Ludzie stali się lwami oraz tygrysami, ptaki, ****którzy leciały w niebo oraz niosły potrawę swoim dzieciom czy psami, *którzy tarły się, ponieważ miały pchły.***

Ludzie stali się lwami oraz tygrysami, ptakami, ***które leciały w niebo oraz niosły potrawę swoim dzieciom czy psami, które tarły się, ponieważ miały pchły.***

1.2.2.1 Niewłaściwa odmiana właściwego zaimka

Zaimek „obejmuje klasę leksemów o prymarnej funkcji składniowej podmiotu, wskazujących (nie oznaczających) na przedmioty i odmieniających się przez przypadki (nie przez rodzaje i liczby)” (Strutyński 2009: 187). Wyjątkiem są zaimki *on*, *ów*, *ten*, *tamten*, którym przysługuje odmiana przez przypadki, liczby i rodzaje (Strutyński 2009: 187). W tekstach zostały użyte właściwe zaimki, ale w błędnej odmianie. Chodzi o zaimki *ten*, *ona*, *się*, *swój*, *ta*, *to*.

Pragniecie ***po tym** tak mocno?

Pragniecie **tego** tak mocno?

Z torebki wyciągnęła butelkę wina i zaczęła ***ję** otwierać.

Z torebki wyciągnęła butelkę wina i zaczęła **ją** otwierać.

Zdjął ***sobie** płaszcz i uśmiechnął się.

Zdjął z **siebie** płaszcz i uśmiechnął się.

Izolda powiedziała ***swoimu** psowi.

Izolda powiedziała **swojemu** psu.

Przeczytaj ***tą** książkę.

Przeczytaj **tę** książkę.

Weź ***tego** i odnieś ze sobą.

Weź **to** i odnieś ze sobą.

2.1.6 Nieistniejące nowotwory

Nowotwór to taki wyraz, który w języku polskim nie istnieje. Kilka takich leksemów pojawiło się w pracach pisemnych studentów 3 roku. Mianowicie chodzi o wyrazy np. **kwalita* zam. *jakość*, **niekogo* zam. *kogoś*, **tlama* zam. *pysk*, **uż* zam. *już*, **uwidzieć* zam. *zobaczyć*.

*Kolega natomiast sprawdzał ***kwalitę** ryb w innej części fabryki.*

*Kolega natomiast sprawdzał **jakość** ryb w innej części fabryki.*

*Dla ***niekogo** jest to czas wolny.*

*Dla **kogoś** jest to czas wolny.*

*Na przechadzce widzieliśmy jamę smoka i Smoka żelaznego, co kilka minut zionął ogniem z ***tłamy**.*

*Na przechadzce widzieliśmy jamę smoka i Smoka żelaznego, co kilka minut zionął ogniem z **pyska**.*

*Nierzadko jeszcze ***uwidzimy** pojazd ciągnięty końmi albo wędrowne psy bez właściciela, których biega po drodze bardzo dużo.*

*Nierzadko jeszcze **zobaczymy** pojazd ciągnięty końmi albo wędrowne psy bez właściciela, których biega po drodze bardzo dużo.*

2.2 Frazeologiczne

Związki frazeologiczne (frazeologizmy) to skostniałe połączenia terminów, które są tworzone w całości, zgodnie jak pojedyncze wyrazy konkretnego języka. Poprzez używanie związków frazeologicznych uzupełniany jest system leksykalny języka i wzbogacana synonimika (Jadacka et al. 2008: 161).

****Jednego dnia** mały miś poszedł do lasu.*

***Pewnego dnia** mały miś poszedł do lasu*

*W roku 1989 ***dostał się do kontaktu** z Vaclavem Havlem.*

*W roku 1989 **nawiązał kontakt** z Vaclavem Havlem.*

*Pierwsze, co mi ***wchodzi do głowy**, jest lot samolotem myśliwskim.*

*Pierwsze, co mi **przychodzi do głowy**, jest lot samolotem myśliwskim.*

*Obiecali sobie ***życie w dobrym i złym** a także wierność.*

*Obiecali sobie **życie na dobre i na złe**, a także wierność.*

*Dlatego, kiedy ***podawałam zgłoszenia na uniwersytety**, mój wybór był jasny.*

*Dlatego, kiedy **składałam podania na uniwersytety**, mój wybór był jasny.*

****Każdy rok** tam na mnie czekało coś nowego i wyjątkowego.*

***Co roku** tam na mnie czekało coś nowego i wyjątkowego.*

2.3 Słowotwórcze

*Na pamiątkę ***wyfotografowaliśmy** się razem przy fontannie.*

*Na pamiątkę **sfotografowaliśmy** się razem przy fontannie.*

*Udało się jej ***ucięknąć** za granicę.*

*Udało się jej **uciec** za granicę.*

*Wąż powrócił na drugą stronę, skąd aktorzy przy płynęli i ***ugryzł** potwora, który natychmiast zginął.*

*Wąż powrócił na drugą stronę, skąd aktorzy przy płynęli i **ugryzł** potwora, który natychmiast zginął.*

4.4 Błędy językowe popełniane tylko przez studentów 2 roku

Na drugim roku zanalizowano tyle samo prac co na trzecim roku, czyli 73, natomiast liczba studentów była mniejsza. Prace te, zbadane zostały od 16 studentów. Studenci drugiego roku popełnili mniej błędów niż studenci roku trzeciego. Łącznie zostało zaklasyfikowano 403 błędów językowych. Z tego 123 (tj. 31%) to błędy leksykalne, 117 (tj. 25%) gramatyczne składniowe, 103 (tj. 25%) ortograficzne, 43 (tj. 11%) gramatyczne fleksyjne, oraz 17 (tj. 4%) to błędy interpunkcyjne. Poniżej zostaną przedstawione przykłady tylko tych błędów, które popełnili studenci roku drugiego.

1.1.5 Pod względem szyku

*Ale tu się zaczyna ***polska część serca mego odzywać**.*

*Ale tu się zaczyna **odzywać polska część mojego (mego) serca**.*

****Później był Wawel siedzibą królewską.***

Później Wawel był siedzibą królewską.

*Polska ***mi jest** bardzo bliska.*

*Polska ***jest mi** bardzo bliska.*

*Nagle ***rzucił ktoś coś na moją głowę.***

*Nagle **ktoś coś rzucił na moją głowę.***

****Też mi się udało znaleźć dziewczynę.***

Udało mi się też znaleźć dziewczynę.

*Szkoła podstawowa była łatwa i na końcu ***szkolnego roku** się wszyscy cieszyli, że zaczynają wakacje.*

*Szkoła podstawowa była łatwa i na końcu **roku szkolnego** się wszyscy cieszyli, że zaczynają wakacje.*

*Zawsze wyobrażałam sobie, ***jakie by to było być tam** nawet na jeden dzień.*

*Zawsze wyobrażałam sobie, **jakie by to było tam być** nawet na jeden dzień.*

1.1.6 W zakresie związku wzajemnoprzrzednego

*Polat niedługo potem wrócił do ojczyzny i dzisiaj ma już ***dwie dzieci.***

*Polat niedługo potem wrócił do ojczyzny i dzisiaj ma już **dwoje/dwójkę dzieci.***

*...spotkałem ***dwaj wspaniałych Polaków...***

*...spotkałem **dwóch wspaniałych Polaków...***

*Spotykałem ***dwóch pięknych kobiet.***

*Spotykałem się z **dwoma pięknymi kobietami.***

*Dzięki niemu mam w Austrii ***wiele znajomych**, do których chętnie wracam.*

*Dzięki niemu mam w Austrii **wielu znajomych**, do których chętnie wracam.*

Poznałem ***wiele Polaków**.

Poznałem **wielu Polaków**.

2.1.4 Przysłówki

...możemy go wyciągnąć z piekarnika ***wspólnie** z ziemniakami...

wspólnie = wykonywany lub przeżywany przez wiele osób, razem z innymi.

...możemy go wyciągnąć z piekarnika **razem** z ziemniakami...

razem = wspólnie z kimś innym, w jednym czasie.

Odnosnie tego co ja ***najbardziej** jem, to mogę powiedzieć, że wszystko co dobre...

najbardziej = w znaczeniu bardzo o jeszcze w wyższym stopniu natężenia.

Odnosnie tego co ja **najczęściej** jem, to mogę powiedzieć, że wszystko co dobre...

najczęściej = wielokrotnie, częściej powtarzalne niż często.

2.1.5 Liczebnik

Lecz przynajmniej spałam w tym tygodniu ***wiele**.

wiele = wielka liczba, ilość czegoś lub kogoś.

Lecz przynajmniej spałam w tym tygodniu **dużo**.

dużo = w dużym stopniu, zakresie.

4.3 Zbędne użycie znaku interpunkcyjnego - przecinek

Jest coś, ***w mentalności polskiej, czego tutaj nie ma**.

Jest coś **w mentalności polskiej, czego tutaj nie ma**.

4.5 Błędy językowe popełniane tylko przez studentów 1 roku

Na pierwszym roku poddano analizie 68 tekstów od 19 studentów. Studenci pierwszego roku, popełnili najmniej błędów. Największym problemem była niewątpliwie ortografia, popełniono tutaj 113 (tj. 35%) błędów, potem składnia, gdzie pojawiło się 99 (tj. 30%) błędów, następnie leksyka 56 (tj. 17%) błędów, fleksja 54 (tj. 16%)

i interpunkcja 5 (tj. 2%) błędów. Również zostaną przedstawione konkretne przykłady błędów popełnianych tylko przez studentów pierwszego roku.

1.1.1 Błędny wybór przypadku po negacji

*W lecie ***nie była piękna pogoda**, dlatego postanowiliśmy wyjechać na tydzień na Majorkę.*

*W lecie **nie było pięknej pogody**, dlatego postanowiliśmy wyjechać na tydzień na Majorkę.*

*Nie umiałam naprawić ***rower** sama.*

*Nie umiałam naprawić **roweru** sama.*

*Aż 40 procent ludzi ***nie mają włosy**.*

*Aż 40 procent ludzi **nie ma włosów**.*

*W schronisku są wolne miejsca, ale ***nie ma kołdrów**.*

*W schronisku są wolne miejsca, ale **nie ma kołder**.*

*W szufladzie była gumka, ale ***nie było długopisa**.*

*W szufladzie była gumka, ale **nie było długopisu**.*

*Nie mają rano ***czas**.*

*Nie mają rano **czasu**.*

1.2.4 Wybór niewłaściwego wzorca odmiany

*O której godzinie dzieci będą ***miali** podwieczorek?*

*O której godzinie dzieci będą **miały** podwieczorek*

*Całe lato ja ***była** w Nitrze.*

*Całe lato ja **byłam** w Nitrze.*

*Zrobiłam sobie śniadanie i ***poszedłam** do szkoły.*

*Zrobiłam sobie śniadanie i **poszłam** do szkoły.*

*Kurczątka ***byli** zdenerwowane z tego, jak wyglądają i ***uciekli**.*

*Kurczątka **były** zdenerwowane z tego, jak wyglądają i **uciekły**.*

*Skąd ty ***jest**?*

*Skąd ty **jesteś**?*

*W czasie wolnym ja ***czytała** książki.*

*W czasie wolnym **czytałam** książki.*

2.1.7 Zaimek

****Odkąd** jesteś?*

***Skąd** jesteś?*

*Bajka określa kota, który przeżywa ***jego** pierwszą wiosnę.*

*Bajka określa kota, który przeżywa **swoją** pierwszą wiosnę.*

3.3 Niewłaściwe użycie wielkiej litery

*W ***Sobotę** byłam u dziadków.*

*W **sobotę** byłam u dziadków.*

*Na razie jest dla mnie najtrudniejszy język ***Angielski**.*

*Na razie jest dla mnie najtrudniejszy język **angielski**.*

Z przeprowadzonej analizy można wyciągnąć następujące wnioski:

Największym problemem dla wszystkich studentów była niewątpliwie gramatyka (składnia + fleksja). Jeśli chodzi o składnię, to największy problem sprawia studentom rekcja czasowników, mianowicie chodzi o czasowniki łączące się z biernikiem oraz dopełniaczem. Kolejny błąd zauważono w niewłaściwym używaniu przyimków.

We fleksji zbadano, że problem pojawił się w wyborze niewłaściwej postaci tematu fleksyjnego, zwłaszcza przy czasownikach, w których zachodzi morfonologiczna wymiana samogłoskowa oraz w wyborze końcówki fleksyjnej w rzeczownikach rodzaju męskiego, które znajdują się w dopełniaczu lub miejscowniku. W leksyce najwięcej błędów wystąpiło w używaniu wyrazów w niewłaściwym znaczeniu. Studenci często mylili znaczenie rzeczowników (konkretnych lub abstrakcyjnych), czasowników i przymiotników. Kolejnym typem, który pojawił się we wszystkich tekstach, są błędy ortograficzne. Wszyscy studenci niezależnie od roku studiów popełnili błędy w używaniu niewłaściwej litery, a więc chodziło o alternację *ó* : *o*, niewłaściwe używanie litery *u* otwartego zamiast zamkniętego *ó* oraz pisanie *e* zamiast *ę* w rzeczownikach, które miały swoje miejsce w bierniku i w 1. os. lp. W interpunkcji problemem był brak właściwego znaku interpunkcyjnego, zwłaszcza przecinka. Z analizy wynikają także różnice w błędach popełnianych przez studentów każdego roku.

Typowe błędy dla trzeciego roku pojawiły się w gramatyce oraz leksyce. W składni popełniono błędy w zakresie używania wyrażen przyimkowych, w użyciu niewłaściwej formy właściwego przyimka, użyciu niewłaściwego spójnika oraz użyciu właściwego spójnika w niewłaściwym znaczeniu. We fleksji natomiast zauważono błędy tylko w niewłaściwej odmianie właściwego zaimka. W tekstach studentów trzeciego roku można się natknąć również na typowe popełniane przez nich błędy leksykalne, a więc chodzi o błędy słownikowe, gdzie spostrzeżono nieistniejące nowotwory (wyrazy, których w języku polskim nie ma), błędy frazeologiczne oraz słowotwórcze. W ortografii i interpunkcji nie zauważono błędów, które popełniliby tylko studenci trzeciego roku.

Błędy, które popełnili tylko studenci drugiego roku, dotyczyły gramatyki (tylko składnia), leksyki oraz interpunkcji. W składni znalazły się błędy pod względem szyku oraz w zakresie związku wzajemnopodrzędnego. W zasobie leksykalnym studentów drugiego roku pojawiły się błędy słownikowe w używaniu przysłówków oraz zauważono też błąd w użyciu liczebnika. W zakresie interpunkcji wyodrębniono błąd polegający na zbędnym użyciu znaku interpunkcyjnego - przecinka. W pisowni polskiej studentów drugiego roku nie spostrzeżono żadnych typowych dla nich błędów ortograficznych.

Typowe błędy studentów pierwszego roku pojawiły się w gramatyce (składnia + fleksja), leksyce oraz ortografii. Tylko w pracach studentów pierwszego roku pojawił się błąd dotyczący negacji, czyli błędny wybór przypadku po negacji. We fleksji chodziło przede wszystkim o wybór niewłaściwego wzorca odmiany. W leksyce zauważono błąd w użyciu niewłaściwego wyrazu, chodziło o zaimek. W ortografii

pojawił się błąd w niewłaściwym użyciu wielkiej litery, natomiast w interpunkcji nie natrafiono na żaden błąd, który popełniliby tylko studenci pierwszego roku.

Ciekawe wydaje się, że zarówno studenci trzeciego jak i drugiego roku popełnili najwięcej błędów leksykalnych, potem gramatycznych składniowych, następnie chodziło o błędy ortograficzne, przedostatnie znalazły się błędy gramatyczne fleksyjne oraz ostatnie były interpunkcyjne. Natomiast na pierwszym roku stanowiła największy problem pisownia polska, czyli ortografia, potem składnia, następnie leksyka, przedostatnia była fleksja i ostatnia interpunkcja. Jeśli chodzi o najliczniejszą grupę przez nich popełnianych błędów, czyli ortografię, to powodem, wynikającym z prac pisemnych jest to, że studenci piszą wyrazy zgodnie z ich wymową fonetyczną, innymi słowy „tak jak słyszą, to piszą”, w związku z tym popełniają dużo błędów ortograficznych. Kolejna różnica w liczbie popełnianych błędów między pierwszym, drugim i trzecim rokiem to zasób leksykalny, czyli leksyka. Zasób słownictwa studentów pierwszego roku jest ograniczony i mniejszy niż u studentów drugiego i trzeciego roku. Studenci pierwszego roku posługują się leksemami, wyrażeniami i zwrotami dotyczącymi określonych tematów takich jak szkoła, rodzina, czas wolny, wakacje. Popełniają więc o wiele mniej błędów leksykalnych niż pozostałe od nich wyższe klasy.

5 Zakończenie

Celem pracy było zebranie prac pisemnych od studentów uczących się języka polskiego jako obcego a następnie przeprowadzenie analizy błędów językowych popełnianych przez studentów. Łącznie zostało zebrano 214 prac pisemnych od 53 studentów. Studentów podzielono według roku studiów, a więc na pierwszy, drugi i trzeci rok.

Praca ta, została podzielona na część teoretyczną i praktyczną. W części teoretycznej zwrócono uwagę na kulturę języka, pisownię polską oraz zaprezentowano ogólną klasyfikację błędów językowych według Andrzeja Markowskiego. Natomiast część praktyczna dotyczy już konkretnych błędów językowych i ich przykładów. Przedstawiono całkowitą klasyfikację błędów, która powstała w oparciu o propozycję Andrzeja Markowskiego oraz o badany materiał, a także przedstawiono konkretne przykłady błędów językowych popełnianych przez wszystkich studentów jednocześnie i zarazem błędy popełniane przez studentów każdego roku osobno.

Z analizy wynika, że największy problem studentom sprawia gramatyka, głównie składnia, potem leksyka, następnie ortografia i ostatecznie interpunkcja. W składni chodziło przede wszystkim o błędy popełniane w rekcji czasowników, które łączą się z dopełniaczem i biernikiem oraz w użyciu niewłaściwego przyimka. We fleksji zauważono najczęstszy błąd w wyborze niewłaściwej postaci tematu fleksyjnego, zwłaszcza w czasownikach, w których zachodzi wymiana morfonologiczna, oraz w wyborze niewłaściwej końcówki fleksyjnej przypadkowej w rzeczownikach rodzaju męskiego znajdujących się w dopełniaczu i miejscowniku. W zasobie leksykalnym studenci często mylili znaczenie rzeczowników, czasowników i przymiotników. W pisowni polskiej sprawiało studentom największy problem użycie właściwej litery, użycie małej litery we właściwy sposób, pisownia łączna i rozłączna. Wszyscy studenci także popełniali błędy interpunkcyjne. Chodziło o brak właściwego znaku interpunkcyjnego - przecinka. W trakcie analizy zauważono również błędy typowe dla każdego roku.

Problemem dla studentów trzeciego roku były błędy w gramatyce (składnia + fleksja), oraz błędy leksykalne. W składni chodziło o błędy w zakresie używania wyrażen przyimkowych, w użyciu niewłaściwej formy właściwego przyimka, stosowaniu niewłaściwego spójnika oraz użyciu właściwego spójnika we właściwym

znaczeniu. Natomiast we fleksji studenci popełniali błędy w niewłaściwej odmianie właściwego zaimka. W leksyce charakterystycznymi błędami dla studentów trzeciego roku były błędy w związkach frazeologicznych, błędy słowotwórcze oraz pojawiło się parę nieistniejących nowotworów. W ortografii i interpunkcji nie zauważono błędów, które popełniliby tylko studenci trzeciego roku.

W pracach pisemnych studentów drugiego roku spotrzeżono popełniane przez nich typowe błędy gramatyczne (tylko składnia), leksykalne oraz interpunkcyjne. W składni chodziło przede wszystkim o błędy pod względem szyku oraz o błędy w zakresie związku wzajemnopodrzędnego. W leksyce pojawiły się błędy w użyciu przysłówków oraz liczebników w niewłaściwym znaczeniu. Błędy interpunkcyjne polegały na zbędnym użyciu znaku interpunkcyjnego, chodziło o przecinek. W zakresie ortografii i fleksji nie natrafiono na żadne typowe błędy, popełniane przez studentów drugiego roku.

Tylko na pierwszym roku pojawił się błąd w składni, który dotyczył negacji, a konkretnie błędnego wyboru przypadku po negacji. We fleksji również zauważono błąd typowy dla studentów pierwszego roku. Chodziło o wybór niewłaściwego wzorca odmiany. Jeśli chodzi o ortografię można się natknąć na błąd, który popełnili tylko studenci pierwszego roku, a więc chodziło o niewłaściwe użycie wielkiej litery. W zasobie leksykalnym ani w interpunkcji nie natrafiono na żadne typowe błędy językowe popełniane przez studentów pierwszego roku.

Na podstawie przeprowadzonej analizy, zredagowano ćwiczenia zapobiegające błędom językowym. Ćwiczenia te, są podzielone według poziomu znajomości języka polskiego, czyli na poziom podstawowy (A2), średni (B1) oraz średnio zaawansowany (B2). Zostały one umieszczone w załączniku do pracy.

6 Resume

Cílem této práce bylo provedení analýzy nejčastěji se vyskytovaných chyb u polsky učících se studentů, a to na základě jejich písemných prací. Jedná se o vzorek 53 studentů čítající celkem 214 podkladů, které se následně roztřídily podle jednotlivých ročníků.

Tato práce se skládá ze dvou částí: teoretické a praktické. Teoretická část se zabývá kulturou jazyka a pravopisem, přičemž nebyla opomenuta obecná klasifikace jazykových chyb podle Andrzeja Markovského. V praktické části jsou již vyjmenované konkrétní jazykové chyby s jejich příklady. Z analýzy vyplývá, že pro studenty je nejvíc problematická morfologie, syntax, slovní zásoba, ortografie i interpunkce.

V rámci syntaxe se objevily chyby především při užití sloves, jež se pojí s genitivem a akuzativem. Dále studentům činilo obtíže použít správnou předložku. U skloňování byla zjištěna chyba ve špatném výběru kmene slova. Také se chybovalo ve výběru koncovky při deklinaci maskulin. Co se týče slovní zásoby, největší problém dělalo studentům užití podstatných a přídavných jmen a sloves v pravém slova smyslu. V pravopise se objevily chyby nesprávného užití malého písmene, dále studenti mnohdy nevěděli, zda se dané slovo píše zvlášť či dohromady. Všichni studenti se dopustili chyb v interpunkci. Jednalo se především o absenci čárek v souvětích. Během jazykové analýzy byly také zaznamenány chyby typické pro danou jazykovou úroveň.

Charakteristickými chybami objevujícími se v textech studentů třetího ročníku bylo nesprávné užití předložky se slovesem, případně užití správné předložky, ale v chybné formě. Studenti měli zároveň potíže s výběrem správné spojky, popř. užili správnou spojku ale v chybné formě. Nesnadné bylo pro ně také skloňování zájmen. Vyskytly se také předpokládané chyby ve frazeologismech, chyby při tvoření slov a také se v jazykovém materiálu objevilo několik výrazů v polském lexiku neexistujících.

Studentům druhého ročníku působily problémy zejména syntax, slovní zásoba a interpunkce. Ze syntaktického hlediska špatně tvořili věty. Ve slovní zásobě byly zaznamenány chyby v příslovcích a číslovkách. V interpunkci nebyl problém v psaní čárek, studenti druhého ročníku psali naopak čárky nadbytečně.

Pouze studenti prvního ročníku chybovali v negaci. Častou chybou byla také nesprávná konjugace sloves. V pravopise byla zaznamenána pochybení v užití velkého písmene.

Na základě celkové analýzy byla sestavena cvičení, jež jsou rozdělena podle jazykových úrovní jednotného evropského rámce: začátečník (A2), středně pokročilý (B1) a pokročilý (B2). Tato cvičení jsou k práci také přiložena.

7 Bibliografia

- Bąk P. 1977. *Gramatyka języka polskiego*. Warszawa: Wiedza Powszechna.
- Buttler, D., H. Kurkowska, H. Satkiewicz. 1976. *Kultura języka polskiego. Zagadnienia poprawności gramatycznej*. Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe.
- Cienkowski, W. 1978. *Język dla wszystkich*. Warszawa: Książka i Wiedza.
- Długosz-Kurczabowa, K., S. Dubisz. 2001. *Gramatyka historyczna języka polskiego*. Warszawa: Wydawnictwo Uniwersytetu Warszawskiego.
- Dubisz, S. 1994, 2004. *Nauka o języku dla polonistów*. Warszawa: Książka i Wiedza.
- Doroszewski, W. 1950. *Kryteria poprawności językowej*. Warszawa: Państwowe zakłady wydawnictw szkolnych.
- Gołkowski, M. et al. 1997. *Gdybym znał dobrze język polski.. Wybór tekstów z ćwiczeniami do nauki gramatyki polskiej dla cudzoziemców*. Warszawa: Wydawnictwo Uniwersytetu Warszawskiego.
- Jadacka, H., A. Markowski, D. Zdunkiewicz Jedynak. 2008. *Poprawna polszczyzna. Hasła problemowe*. Warszawa: PWN.
- Jakobson, R. 1989. „Poetyka w świetle językownawstwa”. *W poszukiwaniu istoty języka*. Warszawa: Państwowy Instytut Wydawniczy.
- Kurzowa, Z. et al. 2006. *Słownik synonimów*.
- Markowski, A. 2006. *Kultura języka polskiego*. Warszawa: PWN.
- Mędak, S. 2005. *Praktyczny słownik łączliwości składniowej czasowników polskich*. Kraków: TA i PWN Universitas.
- Miodek, J. 1993. „O normie językowej”. *Encyklopedia kultury polskiej XX wieku. Współczesny język polski, pod red. J. Bartmińskiego*. Wrocław: Jan Miodek. s. 73-83.
- Pasieka, M. 2010. *Język polski dla cudzoziemców. Ćwiczenia dla początkujących*. Wrocław: Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego.
- Podracki, J. 1998. *Szkolny słownik nauki o języku*: Medium.
- Polański, E., P. Żmigrodzki. 1999. *Słownik ortograficzny z zasadami pisowni i interpunkcji*. Kraków: Znak.
- Strutyński, J. 2009. *Gramatyka polska*. Kraków: Wydawnictwo Tomasz Strutyński.
- Urbańczyk, S. 1992. *Encyklopedia języka polskiego*. Wrocław: Zakład Narodowy im. Ossolińskich.

Słowniki:

Słownik języka polskiego: Wydawnictwo Naukowe PWN. [online]. Dostępny ze strony:
<http://sjp.pwn.pl/>

Kruszewski, A. 2008. *Słownik synonimów*. [online]. Dostępny ze strony:
<http://synonimy.ux.pl/>

Użyte skróty:

np. - na przykład

itp. - i tym podobne

zam. - zamiast

itd - i tak dalej

m.in - między innymi

i.in. - i inne

Załącznik

(ćwiczenia zapobiegające błędom językowym)

Na podstawie przeprowadzonej analizy błędów językowych, zostały zredagowane ćwiczenia zapobiegające błędom językowym. Ćwiczenia te, są podzielone według poziomu znajomości języka polskiego, a więc na poziom A2 (pierwszy rok), B1 (drugi rok), B2 (trzeci rok). Każdy poziom znajomości języka polskiego obejmuje blok ćwiczeń na rekcję czasowników (dopełniacz + biernik), temat fleksyjny, zaimki, przyimki, ćwiczenia ortograficzne, tłumaczeniowe oraz ćwiczenia związane z błędami popełnianymi przez każdy rok osobno.

Poziom A2

1. Wyrazy w nawiasach proszę wpisać w dopełniaczu.

1. Szukam (praca).
2. Magda zapomniała (torebka).
3. Uczę się (język polski).
4. Ewa słucha (muzyka metalowa).
5. Lew zabił (pies).
6. Brakuje mi (szczęście).
7. Potrzebuję więcej (czas).
8. Pracownicy żądają (urlop).
9. On nienawidzi (kłamstwo).
10. Używam (komputer, kalkulator, maszyna).

2. Wyrazy w nawiasach proszę wpisać w bierniku.

1. Lubię (polska kuchnia).
2. Naklejam (zaczek) na list.
3. Mam ochotę na..... (kawa).
4. Chcę pożyczyć (samochód) od Marka.
5. Wynajmę (mieszkanie).
6. Piotrek podnosi (słuchawka).
7. Filip czyta (gazeta).
8. Wieczorem oglądam (telewizja).
9. Nie jestem pewna, czy rozumiem (zadanie domowe).
10. Mama bardzo kocha swojego (syn).

3. Zdania proszę uzupełnić brakującymi literami.

1. J...tro, ze względu... na pr...by naszego szkolnego teatr..., lekcje będą skr...cone.
2. Przygotowaliśmy spektakl pod tyt...łem „Przygody M...mink...w.
3. Sowa śnie...na jest zimowym p...ybyszem z p...łnocnej Europy i z Syberii.

4. Najpiękniej...ą naszą sową jest płomyk...wka. Jej upie...enie ma ró...ne odcienie koloru be...owego, a szlara, czyli „twa...” jest złocistobiała, o k...tałcie wydł...żonego serca.
5. Jurek wr...cił do domu dość p...żno.
6. Kiedy tylko p...ekroczył pr...g k...chni, pocz...ł okropny gł...d.
7. Wyszedł do ogr...dka i usiadł wśr...d ż...łtych r...ż.
8. Pewien kr...l miał t...y c...rki. Jedna z nich bardzo lubiła się kł...cić.
9. Og...ewanie było zepsute i w domu było zimno.
10. Piotr jest oskar...ony o zab...jstwo.
11. M...j stos...nek do Polski był zawsze dobry.
12. Już przez dł...gi czas planuję wyjechać gdzieś za granicę i spędzić wakacje w obcym kraju.
13. Ta z...pa jest z...pełnie bez smaku.
14. Jak szybko minął w...sień.
15. Lubię z...pę og...rkową.
16. Wawel był zamkiem kr...lewskim.
17. Umię grać na sk...ypcach.
18. Będzie mo...na zje...dzać z g...rki na sankach, a gdy woda w jezio...e zamieni się w l...d, wszyscy chętnie wybiorą się na ły...wy.
19. Mam dw...ch braci.
20. Na łące latają r...żnobarwne motyle.
21. My...l... tylko o Tobie.
22. M...j m...ż ma na imi... Piotr.
23. Grała... (ty) kiedyś w szachy?
24. Proszę kaw... bez śmietank....
25. O dw...nastej jem zazwy...aj ob...ad.
26. Wczoraj było bardzo gor...co.
27. P...yroda tam jest mag...czna i pełna życia.
28. Jutro jadę do Krak...wa.
29. Opr...cz kr...tkiego stołu jest tam r...wnież dł...gie ł...żko.

4. Proszę podkreślić poprawną formę czasownika w czasie przeszłym

1. Jacek na pewno o tym wszystkim *wiedział/wiedziało/wiedziała*.
2. Basia z Kasią nie *chcieli/chciały* jej z tym zawracać głowy.
3. Piotrek, czy ty *powiedziałeś/powiedziałeś* mu już tę prawdę?
4. Czy one *zrozumiały/zrozumieli* to zadanie domowe?
5. Wszyscy nas *widzieli/widziały*.
6. Z koleżanką *siedzieliśmy/siedziałyśmy* na ławce w parku i *rozmawiali/rozmawiały*.
7. Kiedy byłem młodszy *chciałam/chciałem* być strażakiem i pomagać ludziom.
8. Kiedy miałam pięć lat *umiałam/umiałem* już trochę czytać.
9. *Wiedziało/wiedział/wiedziała* się o nim, że tylko kłamie.
10. Basiu, czy z Jurkiem *zamiotłyście/zamietliście* ten pokój?

5. Wyrazy w nawiasach proszę zastąpić odpowiednimi zaimkami.

1. Znam Małgosię 15 lat, ale chodzę z (ona) na judo od niedawna.
2. Zadzwon do (ona).
3. Porozmawiaj z (oni).
4. Idź po (brat)
5. Czekamy na (wy) z niecierpliwością.
6. Kocham (ty).
7. Nie zapomnij zaprosić (koleżanki) na sobotę a (koledzy) na niedzielę.
8. Ten profesor chyba pytał o (my)
9. Czy ty (on) w ogóle jeszcze lubisz?
10. Co o (ja) myślisz?
11. Nie zadróż (on) tego nowego auta.
12. Pójdziecie z (my) do teatru?
13. Wczoraj widziałam (ty) z jakimś przystojnym chłopakiem.
14. Pytałyśmy się (oni) o drogę.
15. Nikt o (on) nic nie wie.

6. W zdaniach proszę wstawić odpowiedni przyimek.

nad	w	blisko	pod	ode
przy	za	na	koło	naprzeciwko
pod	o	przez	od	do

1. W lecie pojedziemy morze.
2. wakacje będę pracować.
3. Miesiąc temu byłam Węgrzech.
4. koniec listopada obchodzę urodziny.
5. Ta decyzja nie zależy tylko mnie.
6. Obstaje swoim.
7. Tęskni mi się Tobą.
8. Park jest szkoły.
9. Postaw swoją walizkę Piotrka.
10. Szpital znajduje się banku.
11. Piłka wpadła samochód.
12. Martwię się wujka.
13. Przed chwilą rozmawiałem z nią telefon.
14. Gastronomia, to moje hobby kilku lat.
15. Kasia przed chwilą poszła sklepu.

7. Proszę odnaleźć rzeczowniki.

a	m	w	m	ę	ż	cz	y	z	n	a	t	z	p	p
ó	q	g	ą	o	p	a	d	e	ą	ć	r	n	o	a
l	p	ch	ż	l	p	a	n	e	w	k	a	ń	s	k
k	o	ś	j	a	u	i	h	j	b	cz	ś	ę	t	r
t	cz	p	a	t	e	l	n	i	a	p	k	w	a	t
a	t	dz	i	p	y	sz	dź	ć	c	i	o	ż	ć	u
k	ó	b	l	e	r	rz	h	j	t	o	p	ę	f	j
t	w	q	n	c	ą	i	w	q	m	k	ś	e	ć	w
ą	k	w	k	e	t	y	b	a	z	r	i	k	t	k
i	a	cz	w	r	ć	y	ż	b	e	n	o	p	ą	a
m	sz	t	q	m	l	k	sz	h	e	ę	q	k	j	w
a	m	p	rz	e	p	i	s	rz	d	n	a	ą	k	a
p	ż	z	i	cz	e	n	a	f	u	r	l	rz	c	t
ż	g	y	k	ą	b	m	d	rz	t	i	dź	f	b	s
ó	u	i	dz	0	ch	sz	t	k	ś	k	r	g	ę	o
s	e	n	ś	ę	dz	cz	a	n	m	ó	u	m	p	p

MEŹCZYŻNA, MAŻ, PANEWKA, POCZTÓWKA, PAMIĄTKA, RECEPTA, PATELNICIA, ZABYTEK, PRZEPIS, SEN, MARZENIE, KARTKA, POSTAWA, POSTAĆ

8. Wyrazy w nawiasach proszę napisać w czasie teraźniejszym.

1. Co (robić) dzisiaj wieczorem?
2. (Ja r.ż) (pracować) w sklepie.
3. Skąd ty (być)?
4. My (czytać) książkę.
5. Adam (zwiedzać) Stare Miasto.
6. Co one (malować)?
7. Mama (gotować) obiad.
8. Oni (telefonować).

9. Gdzie wy (mieszkać)?
10. On (iść) do szkoły.
11. Dziecko (pić) mleko.
12. Anna i Maria (rozumieć) tekst piosenki.
13. Ewa (mówić) bardzo wyraźnie.
14. Dziecko (uczyć się) chodzić.
15. Czy wy mnie (słyszeć)?

9. Czasowniki proszę napisać w odpowiedniej formie w czasie przeszłym.

1. 3. os. lp, r.m. (gotować)
2. 2. os. lm, r.mo. (iść)
3. 3. os. lp, r.ż. (telefonować)
4. 3. os. lp, r.n. (chcieć)
5. 1. os. lp, r.ż. (robić)
6. 3. os. lm, r.nmo. (czytać)
7. 2. os. lp, r.m. (uczyć się)
8. 1. os. lp, r.m. (mówić)
9. 3. os. lm, rmo. (wiedzieć)
10. 3. os. lp, r.ż. (myśleć)
11. 1. os. lm, r.mo. (pić)
12. 3. os. lm, r.nmo. (słyszeć)
13. 3. os. lp, r.m. (malować)
14. 2. os. lm, r.mo. (być)
15. 1. os. lp, r.ż. (krzyczeć)
16. 2. os. lm, r.nmo (rysować)
17. 3. os. lp, r.n. (jeść)
18. 1. os. lp, r.ż (kupić)
19. 2. os. lm, r.mo (pracować)
20. 3. os. lp, r.n. (lubić)

10. Zdania proszę przekształcić na negację.

1. Mam czas.

.....

2. Lubię makaron.

.....

3. Mój kolega umie naprawić rower.

.....

4. W szufladzie był długopis.

.....

5. Ola czyta książkę.

.....

6. Pożyczyłem samochód.

.....

7. Zwróciłam na niego uwagę.

.....

8. Ewa znalazła sobie pracę.

.....

9. Dziecko pije mleko.

.....

10. Kiedy dzwoni telefon, Jacek podnosi słuchawkę.

.....

11. Przetłumacz na język polski.

1. Ahoj, jak se máš?

.....

2. Jak se jmenuješ.

.....

3. Studuju polský jazyk.

.....

4. Kde bydlíš?

.....

5. Bydlím v Olomouci.

.....

6. Jak jsi starý?

.....

7. Mám dvě sestry a jednoho bratra.

.....

8. Ráda čtu knížky. Moje oblíbená knížka je „Anna Karenina“ od Tolstoj.

.....

9. Co budeš dělat dnes večer?

.....

10. Navštívily jste nějaké město v Polsku?

.....

11. Můžeme se sejít dneska odpoledne? Bohužel dneska nemůžu.

.....

12. Jaké je tvoje oblíbené jídlo?

.....

13. Její nejlepší kamarádka se jmenuje Kristýna.

.....

14. Jeho maminka je vysoká, má dlouhé černé vlasy a modré oči.

.....

15. Narodila jsem se pátého srpna.

.....

16. Moji rodiče musí těžce pracovat.

.....

17. Anna si včera koupila nové šaty.

.....

18. Myslím, že zítra bude pěkné počasí.

.....

19. V létě pojedeme k moři.

.....

20. Nejlepší přítel člověka je pes.

.....

Poziom B1

1. Wyrazy w nawiasach proszę wpisać w odpowiedniej formie

1. Pewnego dnia przyjechał do wsi piękny młody chłopak, który szukał
(praca).
2. Tak się śpieszyłam, że zapomniałam w domu (torebka).
3. Bardzo lubię, słuchać (muzyka metalowa).
4. W szkole średniej uczyłam się (język niemiecki).
5. Żeby Anna miała pozytywną ocenę z testu, brakowało jej (dwa punkty).
6. Kiedy byłam na stażu w Polsce, poznałam dużo (nowi przyjaciele).
7. W zeszłym semestrze miałem taki pomysł, że jak zdam wszystkie egzaminy, znajdę sobie (praca) za granicą.
8. W aptece dostałam (krople) i (tabletki).
9. W telewizji widziałam, jak lew zabił (pies).
10. Używam (komputer, kalkulator, maszyna).
11. Wszyscy rozumieją to (zadanie).
12. Lubię (polska kuchnia).

2. Proszę przepisać zdania i poprawić wszystkie dostrzeżone w nich błędy ortograficzne i interpunkcyjne. Uwaga, w niektórych zdaniach jest więcej niż 1 błąd oraz niektóre zdania są bezbłędne.

1. Gdy bym znał dobrze język polski, czytał bym dużo polskich książek.
.....
2. Bardzo bym chciał obejrzeć wszystkie filmy Andrzeja Wajdy.
.....
3. Krystyna wyjeżdża na tydzień na mazury.
.....
4. Wtym roku zorganizowaliśmy naszym dzieciom wycieczkę do puław.
.....

5. Kupiłem sobie szybki samochód.

.....

6. Moji sąsiedzi Państwo Jankowscy, coroku w czasie wakacji wędrują s wnukiem po Polsce.

.....

7. Na łące latają ružno-barwne motyle.

.....

8. Lubię kawę bez śmietanki.

.....

9. Obiad jest już gotowy.

.....

10. Jedziemy pociągiem z Warszawy centralnej.

.....

11. Mój kolega Jacek jest bardzo wysoki.

.....

12. Ewa jest naj ładniejszą dziewczyną w naszej klasie.

.....

13. Mam nadzieję, że film będzie nam się podobał.

.....

14. Urodziłem się 15. maja 1988.

.....

15. Umie muwić i pisać po polsku.

.....

16. Cichy wieczór.

.....

17. Dowidzenia, ciociu.

.....

18. Cukier stoi za tobą na pulce.

.....

19. Zrób mi cherbaty jeśli możesz.

.....

20. Bezsenna noc.

.....

3. Proszę uzupełnić tabelę.

Bezokolicznik	CZAS PRZESZŁY					
	1. os. lp	2. os. lp	3. os. lp	1. os. lm	2. os. lm	3. os. lm
SIEDZIEĆ		siedziałeś, siedziałaś			siedzieliście, siedziałyście	siedzieli, siedzieli
PRZYPOMINAĆ	przypomniałam		przypomniał			
WIEDZIEĆ			wiedziała, wiedział, wiedziało			wiedzieli, wiedzieli
POWIEDZIEĆ	powiedziałam					
WIDZIEĆ	widziałam, widziałem			widzieliśmy,wi działyśmy		
ROZUMIEĆ		rozumiałaś, rozumiałeś				rozumieli,roz umiali
CHCIEĆ	chciałam				chcieliście	
ZACZĄĆ	zaczęłam			zaczęliśmy, zaczęłyśmy		
WZIĄĆ			wzięła			wzięli, wzięły
ONIEMIEĆ		oniemiałeś, oniemiałaś		oniemiały		
ZAMIATAĆ	zamiotłam, zamiotłem				zamietliście, zamiotłyście	
UMIEĆ		umiało, umiał				umiali, umieli

4. Podkreślone wyrazy proszę zastąpić odpowiednimi zaimkami

1. Piotrek dostał książkę. Książka się bardzo podobała.
2. Pięcioletni chłopak zgubił się w lesie. Rodzice troszczyli się o
3. Kasia dostała pod choinkę nowe narty. Była z bardzo zadowolona.
4. Ewa bardzo lubi odrabiać ćwiczenia z gramatyki. Dzięki temu zawsze chodzi na lekcje przygotowana.
5. Jacek kupił sobie nowy samochód. Jego kolega go zadzdrości.
6. Spotkałam Andrzeja. Wieczorem idę z do kina.
7. Miałas fantastyczną imprezę urodzinową. To dzięki kolegom.
8. Długopis leży na stole. jest ten długopis?
9. Codziennie Ania spotyka sąsiadkę. Zawsze z chwilę rozmawia.
10. Wczoraj widziałam Karola. Wołałam na, bo chciałam z porozmawiać, ale nie słyszał.

5. Zdania przetłumacz na język polski

1. W létě pojedeme k moři.
.....
2. O prázdninách budu pracovat.
.....
3. Na internetu jsem našla zajímavé informace.
.....
4. To rozhodnutí nezáleží jenom na mně.
.....
5. Obleč se do pyžama.
.....

6. Bydlím na studentské koleji.

.....

7. Na střední škole jsme poznala hodně zajímavých lidí.

.....

8. Před měsícem jsem byla v Maďarsku.

.....

6. Wyrazy z tabeli proszę użyć w poniższych zdaniach.

receptę	postać	męża	mężczyzna
kartki	przepisy	patelni	marzeniem
sna	panewkę	pamiątkę	zabytków
pobrzeżu	postawę	pocztówkę	wybrzeżu

1. Lekarz napisał mi

2. Jan Paweł II, to dużego formatu.

3. Moja koleżanka ma wspaniałego

4. Ten wysoki jest bardzo przystojny.

5. Weźcie sobie , piszemy sprawdzian.

6. W kuchtarce można znaleźć na różne ciastka.

7. To mięso trzeba najpierw usmażyć na, potem dopiero dusić.

8. Jej wielkim jest odwiedzić Karaiby

9. Nad ranem obudziłam się ze

10. Mechanik wymienił w zepsutym samochodzie tylko

11. Babcia dała mi na swój pierścionek.

12. W Krakowie można obejrzeć dużo

13. Na cumowało już tylko parę statków rybackich.

14. Szukał ich bezskutecznie całe dni, w morzu i na , ale nie mógł ich znaleźć.

15. Żołnierz przyjął zasadniczą

16. Na wycieczce w Warszawie, kupiłam sobie i wysłałam ją do babci.

7. Proszę uzupełnić zdania podkreślonymi wyrażeniami w odpowiedniej formie.

A. Mam dwóch braci.

1. Lubię się bawić z moimi
2. U moich uwielbiam ich grzeczność.
3. Jutro idę do przedszkola po moich

B. Poznałem wielu Polaków.

1. Wśród było (5 kobieta) i (7 mężczyzna).
2. Wraz z umówiliśmy się na wspólną wycieczkę do Czech.

C. Spotykałem się z dwoma pięknymi kobietami.

1. Na wakacjach nad morzem poznałem
2. Śnił mi się sen o
3. W domu oglądając zdjęcia, wspominałem

D. Pięcioro absolwentów polonistyki otrzymało dyplomy z wyróżnieniem.

1. Dziekan spotkał się z
2. Koledzy gratulowali
3. Potem wszyscy bawili się na prywatce u

E. Samochód potrafił trzy osoby jadące na rowerze.

1. Policjanci zaraz zawiadomili rodziny tych
2. Gazety pisały o nieszczęściu tych
3. Bliscy na pogrzebie pożegnali się z tymi

8. Proszę połączyć zdania z rzeczownikami w odpowiedniej formie.

1. Nie mógł z niej spuścić	A butów
2. Mieszkanie znajduje się w centrum miasta na ulicy	B chłopaku
3. Dziecko uczy się wiązać sznurówki od	C interneta
4. Cały dzień byłem bez	D Krakowskiej
5. Pracuję w	E mężczyźnie
6. Poproszę kilo	F oczów
7. Syn podarował prezent	G ojcu
8. Ta kobieta podoba się każdemu	H samochodowi
9. Zazdroszczę ci	I sera
10. Myślę o twoim	J sklepie

9. Proszę ułożyć zdania z poniższych kwadratów.

	piątej	kolacja
godzinie		
		O
rozpoczęła		się

jedynaczką	wszystko	
Magda		miała
		,
była	więc	
co		chciała

pozytywne	moje
	po
Pamiętam	byłem
	wrażenie
	,
	kiedy
było	pierwszy
że	
raz	Polsce
	w

Ogrodowa		do
	atrakcyjne	
to	zamieszkania	
miejsce		
	Ulica	

		kupiłbym
	Gdybym	
dużo		
	pieniędzy	nowy
	samochód	
miał		sobie

Mieszkanie	ulicy
	na
Krakowskiej	centrum
miasta	w
	jest

		coś
głowę		
	ktos	
Nagle		
	na	
moją	rzucił	

Odwiędziłem	byłem
	zamku
Brno	miasto
na	Špilberk
	też
gdzie	,

Polska		w
	,	
		dużo
	mieszka	
krajem		jest
ludzi		którym
wielkim		

wakacje	przez
czas	i
w	obcym
spędzić	długi
	planuję
za	
	kraju
Już	wyjechać

Przyroda		magiczna
jest	i	tam
pełna		
		życia

mogła	jutro
nie	
	na
przyjść	zebranie
Ela	będzie

Poziom B2

1. Przetłumacz na język polski.

1. Nenávidím lež.

.....

2. Mám ráda polskou kuchyni.

.....

3. Večer se obvykle dívám na televizi.

.....

4. Matka miluje svou dceru.

.....

5. Chybí mi peníze, abych si mohla koupit nové auto.

.....

6. Ráda se učím cizí jazyky.

.....

7. Nemohla jsem ti zavolat, protože jsem si zapomněla doma telefon.

.....

8. Momentálně si hledám práci.

.....

9. Anna půjčila svojí kamarádce šaty.

.....

10. Počkej chvíli, někdo volá, musím zvednout to sluchátko.

.....

2. Proszę przepisać tekst i poprawić wszystkie dostrzeżone w nim błędy ortograficzne i interpunkcyjne.

Dżdżyste londyńskie igrzyska

Kiedy na murawie wbiegł potężny nowogwinejczyk ze zniczem Londyńczycy wstali z miejsc i podniosła się wżawa. W londyńskiej mrzawce na stadion wszedł pochód rozpoczynający XXX letnie igrzyska olimpijskie.

W oczy ruczali się wielobarwne nowo uszyte stroje: czerwono-białe jaskrawo-żółte ciemnopurpurowe zielonkawopomarańczowe złociste połyskujące w słońcu.

W pochodzie szli wiozlarze i żeglarze, a kolarze nieśli rowery na mosiężnych stelażach.

Kolejne godziny i dni zajęły różne konkurencje. Publiczność musiała się przemieszczać gdyż tory kolarskie znajdowały się na obrzeżach metropolii. Na głównej zaś arenie wszystkich ekscytował rzut młotem. W finale dwudziesto siedmio półletni młociarz się zawahał, potem zamachnął, i młot poszybował hen, hen na sześćdziesiąty trzeci metr. Na podmiejskich boiskach plażowa piłka konkurowała z nożną. Chińscy szczypiorniści dostrzegli swoją szansę na awans i strzelali bramkę za bramką. Hokej na trawie, pięciobój nowoczesny i podnoszenie ciężarów zgromadziły niezmierzone rzesze rozentuzjasmowanych kibiców.

...

źródło:

http://bielskobiala.gazeta.pl/bielskobiala/1,88025,12304893,Napisalibyscie_takie_dyktando__Cudzoziemcy_dali_rade.html

3. Wyrazy w nawiasach proszę wstawić w czasie przeszłym.

1. Wczoraj (być - 2. os. lm, r.mos.) w restauracji i
(chcieć - 2. os. lm r.mos.) tam zjeść coś typowego.
2. Wszyscy (zrozumieć - 3. os. lm. r.mos.) co chciał powiedzieć.
3. Z koleżanką (siedzieć - 1. os. lm. r.nmo.) na ławce w parku.
4. Czy (wiąć - 2. os. lp. r.m.) sobie te leki?
5. (wiedzieć - 3. os. lp. r.n.) się o nim, że boi się pajaków.
6. (chcieć - 3. os. lp. r.m.) ją zaprosić do tańca.
7. Moja koleżanka w ogóle nic o tym nie (wiedzieć - 3. os. lp. r. ż.)

8. Dziewczynki z pierwszej klasy (umieć – 3. os. lm. r. nmo.) tą piosenkę na pamięć.
9. Idąc do sklepu (przypomnieć 1. os. lp r.ż) sobie, że muszę kupić butelkę wina.
10. (zamiatać – 2. os. lm r.nmo.) ten pokój?

4. Podane zaimki zapisz w mianowniku

1. tego	8. nami
2. tę	9. je
3. sobą	10. tym
4. twojemu	11. moich
5. ich	12. jemu
6. niego	13. czyjego
7. tobie	14. kogo

5. Podkreślone przyimki proszę poprawić. Uwaga, w niektórych zdaniach trzeba też poprawić rzeczownik zgodnie z rekcją przyimka.

1. Latem pojedziemy k morzu.

.....

2. O wakacjach będę pracować.

.....

3. Na internecie znalazłam interesujące informacje.

.....

4. Przebierz się do pizamy.

.....

5. Na szkole średniej poznałam dużo ciekawych ludzi.

.....

6. Na końcu listopada obchodzę urodziny.

.....

7. Miesiąc temu byłam w Ukrainie.

..... .

8. Nasza drużyna piłkarska uczestniczyła na mistrzostwach świata.

..... .

9. Oskarżony został skazany na 22 lata za morderstwo.

..... .

10. Jacek zakochał się do niej.

..... .

6. Proszę połączyć wyraz z definicją

1. pamiątka	A to, co się śni śpiącemu człowiekowi
2. zabytek	B przedmiot pragnień i dążeń
3. kartka	C pisemne zlecenie lekarskie, na którego podstawie apteka sporządza lekarstwa lub wydaje gotowe leki
4. pocztówka	D wskazówka określająca sposób wykonywania czegoś, zwłaszcza sposób przyrządzania jakiejś potrawy
5. mąż	E człowiek ze względu na swoją osobowość
6. męczyzna	F układ ciała świadomie mu nadany, właściwa komuś budowa ciała
7. panewka	G obszar położony nad brzegiem oceanu lub morza
8. patelnia	H miejsce przy samym brzegu krawędzi czegoś
9. pobrzeże	I to płaskie naczynie z długą rączką służące do smażenia potraw
10. wybrzeże	J część samochodowa
11. postawa	K mężczyzna pozostawiający z kobietą w związku małżeńskim
12. postać	L osoba dorosła płci męskiej
13. recepta	M kartka z fotografią lub obrazkiem, służąca do korespondencji
14. przepis	N kawałek papieru
15. sen	O stara i cenna rzecz lub budowla o dużej wartości historycznej i naukowej
16. marzenie	P drobny przedmiot przypominający jakąś osobę, miejsce

7. W zdaniach są użyte czasowniki w niewłaściwym znaczeniu. Proszę je poprawić, używając czasowników z kolumny. Uwaga, czasowniki są podane w bezokoliczniku, trzeba je dopasować w odpowiedniej formie.

wierzyć	produkować	opisać
zwiedzić	podlać	nadejść
uczyć się	wynikać	udać się

1. Ufam mu, nigdy mnie nie okłamał.

.....

2. Niestety nie wydarzyło mu się zdać egzaminu z literatury polskiej.

.....

3. Oblej kwiaty.

.....

4. Zanim zaczęłam chodzić do szkoły wyższej, studiowałam w gimnazjum w Ołomuńcu.

.....

5. Myślę, że popisać swój charakter jest bardzo trudne.

.....

6. Skończyła się wiosna i nastąpiło lato.

.....

7. Gdybym pojechał do Polski, na pewno chciałbym odwiedzić Jeziora Mazurskie.

.....

8. Z badań powstaje, że 15 procent ludzi zarabia minimalną pensję.

.....

9. W fabryce wyrabiają szyby samochodowe. (produkują)

.....

8. Proszę wybrać wyraz w odpowiedniej formie.

1. Jacek musi pełnić każde pragnienie oraz rozkaz.

a) panowe

b) pana

2. Mieszkanie znajduje się w centrum miasta na ulicy

a) Krakowskiej

b) Krakowska

3. Nie mógł z niej spuścić

a) oczów

b) oczu

4. Izolda powiedziała swojemu

a) psu

b) psowi

5. Jestem ciągle w..... z językiem polskim.

a) kontaktu

b) kontakcie

6. Dziecko uczy się wiązać sznurówki od

a) butów

b) but

7. Cały dzień byłem bez

a) internetu

b) interneta

8. Pracuję w

a) sklepu

b) sklepie

9. Na końcu musiałam pisać kilka egzaminów.

a) semestra

b) semestru

10. Poproszę kilo

a) sera

b) seru

11. Po wracamy do domu.

a) lektoracie

b) lektoratu

12. Syn podarował prezent

a) ojcowi

b) ojcu

13. Ta kobieta podoba się każdemu

a) mężczyznowi

b) mężczyźnie

14. Zazdroszczę ci

a) samochodu

b) samochoda

15. Myślę o twoim

a) chłopakowi

b) chłopaku

9. Zdania pojedyncze proszę przekształcić na zdania złożone, używając spójników.

ale	dlatego	i	jednak	który
lecz	mimo że	ponieważ	więc	żeby

1. Chcę do Ciebie napisać. Nie znam twojego adresu.

.....

2. Pojadę odwiedzić rodziców. Mieszkają za granicą.

.....

3. Zosia jest chora. Musi iść do lekarza.

.....

4. Nie było ładnej pogody. Pojechaliśmy na wycieczkę.

.....

5. Dziesięć lat mieszka w Czechach. Mówi dobrze po czesku.

.....

6. Namówiłam koleżanki z klasy. Przyłączyły się do mnie.

.....

7. Chce o niej zapomnieć. Kocha ją.

.....

8. Jest wysoki. Ma niebieskie oczy.

.....

9. Książka otrzymała nagrodę Nike. Szczególnie niczym się nie wyróżnia od innych.

.....

10. Lubię Ewę. Jest bardzo koleżeńska.

.....

10. Proszę przetłumaczyć na język polski

1. Magda trpí těžkou nemocí.

.....

2. Všichni se Petrovi smáli.

.....

3. Mladí lidé se do sebe zamilovali.

.....

4. Anna patří mezi nejlepší žákyně ve škole.

.....

5. Náš fotbalový tým se zúčastnil mistrovství světa.

.....

6. To rozhodnutí nezáleží jenom na mně.

.....

7. Zítra mi zavolej.

.....

8. Uvažuji o tom, že pojedu v létě na tři měsíce pracovat do Řecka.

.....

9. Prezident se musí připravit na svůj projev.

.....

10. Vzpomněla jsem si, že musím napsat domácí úkol do gramatiky.

.....

Klucz do ćwiczeń

Poziom A2

1.

1. Szukam pracy. 2. Magda zapomniała torebki. 3. Uczę się języka polskiego. 4. Ewa słucha muzyki metalowej. 5. Lew zabił psa. 6. Brakuje mi szczęścia. 7. Potrzebuję więcej czasu. 8. Pracownicy żądają urlopu. 9. On nienawidzi kłamstwa. 10. Używam komputera, kalkulatora, maszyny.

2.

1. Lubię polską kuchnię. 2. Naklejam znaczek na list. 3. Mam ochotę na kawę. 4. Chcę pożyczyć samochód od Marka. 5. Wynajmę mieszkanie. 6. Piotrek podnosi słuchawkę. 7. Filip czyta gazetę. 8. Wieczorem oglądam telewizję. 9. Nie jestem pewna, czy rozumiem zadanie domowe. 10. Mama bardzo kocha swojego syna.

3.

1. Jutro ze względu na próby naszego szkolnego teatru, lekcje będą skrócone. 2. Przygotowaliśmy spektakl pod tytułem „Przygody Muminków. 3. Sowa śnieżna jest zimowym przybyszem z północnej Europy i z Syberii. 4. Najpiękniejszą naszą sową jest płomykówka. Jej upierzenie ma różne odcienie koloru beżowego, a szlara, czyli „twarz” jest złocistobiała, o kształcie wydłużonego serca. 5. Jurek wrócił do domu dość późno. 6. Kiedy tylko przekroczył próg kuchni, poczuł okropny głód. 7. Wyszedł do ogródka i usiadł wśród żółtych róż. 8. Pewien król miał trzy córki. Jedna z nich bardzo lubiła się kłócić. 9. Ogrzewanie było zepsute i w domu było zimno. 10. Piotr jest oskarżony o zabójstwo. 11. Mój stosunek do Polski był zawsze dobry. 12. Już przez długi czas planuję wyjechać gdzieś za granicę i spędzić wakacje w obcym kraju. 13. Ta zupa jest zupełnie bez smaku. 14. Jak szybko minął wrzesień. 15. Lubię zupę ogórkową. 16. Wawel był zamkiem królewskim. 17. Umię grać na skrzypcach. 18. Będzie można zjeżdżać z górki na sankach, a gdy woda w jeziorze zamieni się w lód, wszyscy chętnie wybiorą się na łyżwy. 19. Mam dwóch braci. 20. Na łące latają różnobarwne motyle. 21. Myślę tylko o Tobie. 22. Mój mąż ma na imię Piotr. 23. Grałaś kiedyś w szachy? 24. Proszę kawę bez śmietanki. 25. O dwunastej jem zazwyczaj obiad. 26. Wczoraj było bardzo gorąco. 27. Przyroda tam jest magiczna i pełna życia. 28. Jutro jadę do Krakowa. 29. Oprócz krótkiego stołu jest tam również długie łóżko.

4.

1. wiedział, 2. chciały, 3. powiedziałaś, 4. rozumiały, 5. widzieli, 6. siedzieliśmy, rozmawiały, 7. chciałem, 8. umiałam, 9. wiedziało, 10. zamietliście.

5.

1. nią, 2. niej, 3. nimi, 4. niego, 5. was, 6. cię, 7. je, ich, 8. nas, 9. go, 10. mnie, 11. mu, 12. nami, 13. cię, 14. ich, 15. nim.

6.

1. nad, 2. w, 3. na, 4. pod, 5. ode, 6. przy, 7. za, 8. blisko, 9. koło, 10. naprzeciwko, 11. pod, 12. o, 13. przez, 14. od, 15. do.

7.

mężczyzna, mąż, panewka, pocztówka, pamiątka, recepta, patelnia, zabytek, przepis, sen, marzenie, kartka, postawa, postać.

8.

1. robisz, 2. pracuję, 3. jesteś, 4. czytamy, 5. zwiedza, 6. malują, 7. gotuje, 8. telefonują, 9. mieszkacie, 10. idzie, 11. pije, 12. rozumieją, 13. mówi, 14. uczy się, 15. słyszycie.

9.

1. gotował, 2. szliście, 3. telefonowała, 4. chciało, 5. robiłam, 6. czytały, 7. uczyłeś się, 8. mówiłem, 9. widzieli, 10. myślała, 11. myślała, 12. słyszały, 13. malował, 14. byliśmy, 15. krzyczała, 16. rysowały, 17. jadło, 18. kupiłam, 19. pracowaliśmy, 20. lubiło.

10.

1. Nie mam czasu. 2. Nie lubię makaronu. 3. Mój kolega nie umie naprawić roweru. 4. W szufladzie nie było długopisa. 5. Ola nie czyta książki. 6. Nie pożyczyłem samochodu. 7. Nie zwróciłam na niego uwagi. 8. Ewa nie znalazła sobie pracy. 9. Dziecko nie pije mleka. 10. Kiedy dzwoni telefon, Jacek nie podnosi słuchawki.

11.

1. Cześć jak się masz? 2. Jak się nazywasz? 3. Studiuję język polski. 4. Gdzie mieszkasz. 5. Mieszkam w Ołomuńcu. 6. Ile masz lat? 7. Mam dwie siostry i jednego brata. 8. Lubię czytać książki. Moja ulubiona książka to Anna Karenina od Tolstoja. 9. co robisz dzisiaj wieczorem? 10. Czy zwiedziłyście jakieś miasto w Polsce? 11. Czy możemy się spotkać dzisiaj wieczorem? Niestety, dzisiaj nie mogę. 12. Jakie jest twoje ulubione danie? 13. Moja najlepsza koleżanka ma na imię Krystyna. 14. Jego mama jest wysoka, ma długie czarne włosy i niebieskie oczy. 15. Urodziłam się piątego sierpnia. 16. Moi rodzice muszą ciężko pracować. 17. Anna kupiła sobie nową sukienkę. 18. Myślę, że jutro będzie ładna pogoda. 19. W lecie pojedziemy nad morze. 20. Najlepszy przyjaciel człowieka to pies.

Poziom B1

1.

1. pracy, 2. torebki, 3. muzyki metalowej, 4. języka niemieckiego, 5. dwóch punktów, 6. nowych przyjaciół, 7. pracę, 8. krople, tabletki, 9. psa, 10. komputera, kalkulatora i maszyny, 11. zadanie, 12. polską kuchnię.

2.

1. Gdybym znał dobrze język polski, czytałbym dużo polskich książek. 2. Bardzo bym chciał obejrzeć wszystkie filmy Andrzeja Wajdy. 3. Krystyna wyjeżdża na tydzień na Mazury. 4. W tym roku zorganizowaliśmy naszym dzieciom wycieczkę do Puław. 5. Kupiłem sobie szybki samochód. 6. Moi sąsiedzi, państwo Jankowscy, co roku w czasie wakacji wędrują z wnukiem po Polsce. 7. Na łące latają różnobarwne motyle. 8. Lubię kawę bez śmietanki. 9. Obiad jest już gotowy. 10. Jedziemy pociągiem z Warszawy Centralnej. 11. Mój kolega, Jacek, jest bardzo wysoki. 12. Ewa jest najładniejszą dziewczyną w naszej klasie. 13. Mam nadzieję, że film będzie nam się podobał. 14. Urodziłem się 15 maja 1988. 15. Umię mówić i pisać po polsku. 16. Cichy wieczór. 17. Do widzenia, ciociu. 18. Cukier stoi za tobą na półce. 19. Zrób mi herbaty jeśli możesz. 20. Bezsenność.

3.

SIEDZIEĆ: siedziałam, siedziałem, siedziałaś, siedziałeś, siedziała, siedział, siedziało, siedzieliśmy, siedziałyśmy, siedzieliście, siedziałyście, siedzieli, siedziały.

PRZYPOMINACЬ: przypomniałam, przypomniałem, przypomniałaś, przypomniałeś, przypomniała, przypomniał, przypomniało, przypomnieliśmy, przypomniałyśmy, przypomnieliście, przypomniałyście, przypomnieli, przypomniały.

WIEDZIEĆ: wiedziałam, wiedziałem, wiedziałaś, wiedziałeś, wiedziała, wiedział, wiedziało, wiedzieliśmy, wiedziałyśmy, wiedzieliście, wiedziałyście, wiedzieli, wiedziały.

POWIEDZIEĆ: powiedziałam, powiedziałem, powiedziałeś, powiedziałaś, powiedział, powiedziała, powiedziało, powiedzieliśmy, powiedziałyśmy, powiedzieliście, powiedziałyście, powiedzieli, powiedziały.

WIDZIEĆ: widziałam, widziałem, widziałaś, widziałeś, widział, widziała, widziało, widzieliśmy, widziałyśmy, widzieliście, widziałyście, widzieli, widziały.

ROZUMIEĆ: rozumiałam, rozumiałem, rozumiałaś, rozumiałeś, rozumiała, rozumiał, rozumiało, rozumieliśmy, rozumiałyśmy, rozumieliście, rozumiałyście, rozumieli, rozumiały.

CHCIEĆ: chciałam, chciałem, chciałaś, chciałeś, chciała, chciało, chciał, chcieliśmy, chciałyśmy, chcieliście, chciałyście, chcieli, chciały.

ZACZAĆ: zaczęłam, zacząłem, zaczęłaś, zacząłeś, zaczęła, zaczął, zaczęło, zaczęliśmy, zaczęłyśmy, zaczęliście, zaczęłyście, zaczęli, zaczęły.

WZIAĆ: wzięłam, wzięłem, wzięłaś, wzięłeś, wziął, wzięła, wzięło, wzięliśmy, wzięłyśmy, wzięliście, wzięłyście, wzięli, wzięły.

ONIEMIEĆ: oniemiałam, oniemiałem, oniemiałaś, oniemiałeś, oniemiała, oniemiał, oniemiało, oniemieliśmy, oniemiałyśmy, oniemieliście, oniemiałyście, oniemieli, oniemiały.

ZAMIATAĆ: zamiotłam, zamiotłem, zamiotłaś, zamiotłeś, zamiotła, zamiótł, zamiotło, zamietliśmy, zamiotłyśmy, zamietliście, zamiotłyście, zamietli, zamiotły.

4.

1. mu, 2. niego, 3. nich,, 4. ona, 5. mu, 6. nim, 7. moim, 8. czyj, 9. nią, 10. niego, nim, on.

5.

1. Latem pojedziemy nad morze. 2. W weekend będę pracować. 3. W internecie znalazłam ciekawe informacje. 4. Ta decyzja nie zależy tylko ode mnie. 5. Przebierz się w pizamę. 6. Mieszkam w akademiku. 7. W szkole średniej poznałam dużo ciekawych ludzi. 8. Miesiąc temu byłam na Węgrzech.

6.

1. receptę, 2. postać, 3. męża, 4. mężczyzna, 5. kartki, 6. przepisy, 7. patelni, 8. marzeniem, 9. sna, 10. panewkę, 11. pamiątkę, 12. zabytków, 13. pobrzeżu, 14. wybrzeżu, 15. postawę, 16. pocztówkę.

7.

A 1. dwoma braćmi, 2. dwóch braci, 3. dwóch braci.

B 1. wielu Polaków, pięć kobiet, siedem mężczyzn, 2. wieloma Polakami.

C 1. Dwie piękne kobiety, 2. dwóch/dwu pięknych kobietach, 3. dwie piękne kobiety.

D 1. pięciorgiem absolwentów, 2. pięciorgu absolwentom, 3. pięciorga absolwentów.

E 1. trzech osób, 2. trzech osób, 3. trzema osobami.

8.

1. Nie mógł z niej spuścić oczów. 2. Mieszkanie znajduje się w centrum miasta na ulicy Krakowskiej. 3. Dziecko uczy się wiązać sznurówki od butów. 4. Cały dzień byłem bez internetu. 5. Pracuję w sklepie. 6. Poproszę kilo sera. 7. Syn podarował prezent ojcu. 8. Ta kobieta podoba się każdemu mężczyźnie. 8. Zazdroszczę ci samochodu. 9. Myślę o twoim chłopaku.

9.

1. O godzinie piątej rozpoczęła się kolacja. 2. Magda była jedynaczką, więc wszystko co chciała miała. 3. Pamiętam, że jak byłem w Polsce po raz pierwszy, moje wrażenie było pozytywne. 4. Ulica Ogrodowa to atrakcyjne miejsce do zamieszkania. 5. Gdybym miał dużo pieniędzy kupiłbym sobie nowy samochód. 6. Mieszkanie w centrum miasta jest na ulicy Krakowskiej. 7. Nagle ktoś coś rzucił na moją głowę. 8. Odwiedziłem też miasto Brno, gdzie byłem na zamku Špilberk. 9. Polska jest krajem, w którym mieszka dużo ludzi. 10. Już długi czas planuję wyjechać w wakacje za granicę i spędzić czas w obcym kraju. 11. Przyroda tam jest magiczna i pełna życia. 12. Ela nie będzie mogła jutro przyjść na zebranie.

Poziom B2

1.

1. Nienawidzę kłamstwa. 2. Lubię polską kuchnię. 3. Wieczorem zazwyczaj oglądam telewizję. 4. Matka kocha swoją córkę. 5. Brakuje mi pieniędzy, żebym sobie mogła kupić nowe auto. 6. Lubię uczyć się języków obcych. 7. Nie mogłam do Ciebie zadzwonić, ponieważ zapomniałam w domu telefonu. 8. Szukam pracy. 9. Anna pożyczyła swojej koleżance sukienkę. 10. Zaczekaj chwilę, ktoś dzwoni, muszę podnieść tę słuchawkę.

2.

Kiedy na murawę wbiegł potężny Nowogwinejczyk ze zniczem, londyńczycy wstali z miejsc i podniosła się wrzawa. W londyńskiej mławce na stadion wszedł pochód rozpoczynający XXX Letnie Igrzyska Olimpijskie. W oczy rzucały się wielobarwne nowo uszyte stroje: czerwono-białe, jaskrawożółte, ciemnopurpurowe, zielonkawopomarańczowe (zielonkavo-pomarańczowe) złociście połyskujące w słońcu. W pochodzie szli wioślarze i żeglarze, a kolarze nieśli rowery na mosiężnych stelażach. Kolejne godziny i dni zajęły różne konkurencje. Publiczność musiała się przemieszczać, gdyż tory kolarskie znajdowały się na obrzeżach metropolii. Na głównej zaś arenie wszystkich ekscytował rzut młotem. W finale dwudziestosięćipółletni młociarz się zawahał, potem zamachnął i młot poszybował hen, hen na sześćdziesiąty trzeci metr. Na podmiejskich boiskach piłka plażowa konkurowała z nożną. Chińscy szczypiorniści dostrzegli swoją szansę na awans i strzelali bramkę za bramką. Hokej na trawie,

pięciobój nowoczesny i podnoszenie ciężarów zgromadziły niezmierzone rzesze rozentuzjasmowanych kibiców.

3.

1. byliśmy, chcieliśmy, 2. zrozumieli, 3. siedzieliśmy, 4. wzięłeś, 5. wiedziało, 6. chciał, 7. wiedziała, 8. umiały, 9. przypomniałam, 10. zamiotłyście.

4.

1. ten, 2. ta, 3. się, 4. twój, 5. oni, 6. on, 7. ty, 8. my, 9. one, 10. to, 11. mój, 12. on, 13. czyj, 4. kto.

5.

1. Latem pojedziemy nad morze. 2. W wakacje będę pracować. 3. W internecie znalazłam interesujące informacje. 4. Przebierz się w piżamę. 5. W szkole średniej poznałam dużo ciekawych ludzi. 6. Pod koniec listopada obchodzę urodziny. 7. Miesiąc temu byłam na Ukrainie. 8. Nasza drużyna piłkarska uczestniczyła w mistrzostwach świata. 9. Oskarżony został skazany na 22 lata o morderstwo. 10. Jacek zakochał się w niej.

6.

1P, 2O, 3N, 4M, 5K, 6L, 7J, 8I, 9H, 10G, 11F, 12E, 13C, 14D, 15A, 16B

7.

1. Wierzę mu, nigdy mnie nie okłamał. 2. Niestety nie udało mu się zdać egzaminu z literatury polskiej. 3. Podleń kwiaty. 4. Zanim zaczęłam chodzić do szkoły wyższej, uczyłam się w gimnazjum w Ołomuńcu. 5. Myślę, że opisać swój charakter jest bardzo trudne. 6. Skończyła się wiosna i nadeszło lato. 7. Gdybym pojechał do Polski, na pewno chciałbym zwiedzić Jeziora Mazurskie. 8. Z badań wynika, że 15 procent ludzi zarabia minimalną pensję. 9. W fabryce produkują szyby samochodowe.

8.

1. pana, 2. Krakowskiej, 3. oczu, 4. psu, 5. kontakcie, 6. butów, 7. internetu, 8. sklepie, 9. semestru, 10. sera, 11. lektoratu, 12. ojcu.

9.

1. Chcę do Ciebie napisać, ale nie znam twojego adresu. 2. Pojadę odwiedzić rodziców, którzy mieszkają za granicą. 3. Zosia jest chora, dlatego musi iść do lekarza. 4. Mimo że nie było ładnej pogody, pojechaliśmy na wycieczkę. 5. Dziesięć lat mieszka w Czechach, więc mówi dobrze po czesku. 6. Namówiłam koleżanki z klasy, żeby przyłączyły się do mnie. 7. Chce o nie zapomnieć, jednak kocha ją. 8. Jest wysoki i ma niebieskie oczy. 9. Książka otrzymała nagrodę Nike lecz szczególnie niczym się nie wyróżnia od innych. 10. Lubię Ewę, ponieważ jest bardzo koleżeńska.

10.

1. Magda cierpi na ciężką chorobę. 2. Wszyscy śmiali się z Piotrka. 3. Młodzi ludzie zakochali się w sobie. 4. Anna należy do najlepszych studentek w szkole. 5. Nasza drużyna uczestniczyła w mistrzostwach świata. 6. Ta decyzja nie zależy tylko ode mnie. 7. Jutro do mnie zadzwoń. 8. Zastanawiam się nad tym, że latem pojadę pracować na trzy miesiące do Grecji. 9. Prezydent musi się przygotować na swoje przemówienie. 10. Przypomniałam sobie, że muszę napisać zadanie domowe z gramatyki.

Anotace

Jméno a příjmení autora: Simona Špalková

Pracoviště: Katedra slavistiky - sekce polonistiky

Název diplomové práce: Klasifikace jazykových chyb ve výuce polštiny jako cizího jazyka.

Vedoucí diplomové práce: Mgr. Marcin Wągiel

Počet znaků: 98 067

Počet příloh: 1

Počet titulů použité literatury: 21

Abstrakt: Úkolem této bakalářské práce je posbírat texty od studentů prvního, druhého a třetího ročníku polonistiky. Na základě sesbíraného materiálu bude provedena analýza a klasifikace jazykových chyb. Následně budou sestaveny bloky gramatických cvičení podle jazykové úrovně studentů.

Klíčová slova: jazyková chyba, klasifikace chyb, gramatika, interpunkce, ortografie, lexika.

Souhlasím s půjčováním diplomové práce v rámci knihovních služeb.

Annotation

Author's first name and surname: Simona Špalková

Department: Department of Slavic Studies - Section of Polish Studies

Title of the thesis: Classification of Language Errors in Teaching Polish as a Foreign Language.

Supervisor: Mgr. Marcin Wągiel

Number of characters: 98 067

Number of appendices: 1

Number of work cited: 21

Abstract: Task of this bachelor's thesis is collecting texts from students, first, second and third class of Polish studies. On the base of collected material will be made analysis and classification language mistakes in teaching Polish as foreign language. After that the blocks of grammatical exercises will be made according to language level of students.

Key words: language errors, classification of errors, grammar, punctuation, orthography, lexis.

I agree the thesis paper to be lent within the library services.

